

Evaluering av Interkommunal PP-tjeneste for Modum, Sigdal og Krødsherad

Nina Dokken Nesheim

Masteroppgave i spesialpedagogikk ved Det
utdanningsvitenskapelige fakultet, Institutt for spesialpedagogikk

UNIVERSITETET I OSLO

Høst 2008

Sammendrag

Bakgrunn og formål

Formålet med denne oppgaven er å få kunnskaper om omorganisering i 2004 fra kommunale PP-tjenester, logoped/logopedtjeneste og regional PP-tjenester til interkommunal PP-tjeneste har vært til det bedre for barnehagene og skolene. Et av målene med evalueringen er å få en oversikt over hvordan barnehagene og skolene opplever interkommunal PP-tjeneste etter sammenslåing til interkommunal PP-tjeneste. For å kunne foreta en evaluering har jeg laget evalueringskriterier med utgangspunkt i opplæringslovens § 5-6 og kommunale målsettinger for interkommunal PP-tjeneste. Det fokuseres kun på ekstern evaluering i oppgaven.

Problemstilling

Følgende problemstilling formulert:

”På hvilken måte opplever barnehagene og skolene at PP-tjenesten møter deres behov for tjenester etter omorganisering til interkommunal PP-tjeneste?”

Teoretisk forankring

Jeg har i denne oppgaven valgt å bruke tidligere forskning i forhold til PP-tjenesten, det er forskning i forhold til sakkyndig vurderinger, direkte og indirekte rådgivning, PP-rådgiverens arbeidsoppgaver og systemarbeid, tidligere forskning interkommunalt samarbeid/regional PP-tjeneste, forskning i forhold til hvilken hjelp lærere og skoler ønsker fra PP-tjenesten, hva som kjennetegner en god rådgivningstjeneste – forskning foretatt i Norge.

Metode

For å belyse problemstillingen har jeg valgt en kvantitativ metode, der undersøkelsesinstrumentet er spørreskjema. Problemstillingen krever at jeg når et stort antall barnehager og skoler der målet er at de skal kunne uttale seg om et sett standardiserte spørsmål. Spørreskjema ble utarbeidet med bakgrunn i

evalueringskriteriene og problemstillingen. Populasjonen består av alle skoler og barnehager i Modum, Sigdal og Krødsherad som har vært etablert før 2004. Denne oppgaven er en populasjonsundersøkelse, formålet er at flest mulig av barnehager og skoler skal kunne evaluere interkommunal PP-tjeneste. Funnene fra undersøkelsen er bearbeidet og analysert i dataprogrammet SPSS, og funnene er systematisert tematisk etter evalueringskriteriene.

Resultater

Totalt sett for undersøkelsen viser resultatene at barnehagene og skolene opplever at PP-tjenesten møter deres behov for tjenester etter omorganiseringen til interkommunal tjeneste. Det er likevel en del utfordringer for interkommunal PP-tjeneste med tanke på å jobbe mer systemrettet, samt å få barnehagen/skolene til å henvise flere systemsaker, både forebyggende men også i forhold til behandling. Det er viktig å se arbeidet til PP-tjenesten i en sirkulær prosess der skolene primært henviser individsaker, og det må det skje en endring både i skolekulturen og i PP-tjenestens tradisjonelle arbeid, slik at det er mulig å jobbe mer med forebyggende systemarbeid. Dersom systemarbeid blir et satsningsområdet for de tre kommunene er det viktig at skolelederne, barnehagene/skolen og interkommunal PP-tjeneste går veien sammen å kartlegger på hvilke områder den enkelte barnehagen/skole har behov for økt kompetanse, og sammen lager en handlingsplan for å nå målene. Dette er ressurskrevende for PP-tjenesten, men på lengre sikt tror jeg dette vil gi gevinst i form av at barnehagene/skolene blir i bedre stand til å takle en del utfordringer på egenhånd.

Forord

Omorganiseringen i 2004 fra kommunale PP-tjenester til interkommunal PP-tjeneste fikk meg til å bli nysgjerrig på hvordan brukerne av denne tjenesten opplevde denne omorganiseringe. Og når denne masteroppgaven skulle skrives, hadde jeg et sterkt ønske om å kunne få svar på noen av de spørsmålene jeg bar på.

Det var ingen enkel sak å få svar på mine spørsmål. Arbeidet ble tidkrevende og jeg hadde vanskeligheter med å få inn svar på spørreskjemaene som var sendt ut. Nå går denne prosessen mot sin slutt og jeg ønsker å takke de barnehagene og skolene i Modum, Sigdal og Krødsherad som svarte på spørreskjema, og til min leder som har lagt til rette for at jeg har kunnet skrive masteroppgaven. I tillegg ønsker jeg å takke skolelederne i de tre kommunene som har stilt seg positive til at det ble foretatt en undersøkelse i deres kommuner.

Jeg vil takke Steinar Theie som har vært min veileder på masteroppgaven for interesssante innspill og god hjelp.

Sist og ikke minst ønsker jeg å takke min kjære familie som har støttet meg og gjort det mulig for meg å skrive denne masteroppgaven. Jeg vil også takke min kjære mor som har lest korrektur og hjulpet meg datateknisk med oppgaven.

Vikersund, november 2008

Nina Dokken Nesheim

Innhold

SAMMENDRAG	2
FORORD	4
INNHold	5
1. INNLEDNING	8
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV UNDERSØKELSEN.....	8
1.2 FORMÅLET MED EVALUERINGEN OG AVGRENSING AV OPPGAVEN.....	10
1.3 PROBLEMSTILLING	11
1.4 OPPBYGGING AV OPPGAVEN	12
2. PP-TJENESTEN	13
2.1 INNLEDNING.....	13
2.2 FORSKNING OM SAKKYNDIG VURDERINGER	13
2.3 DIREKTE OG INDIREKTE RÅDGIVNING	14
2.4 FORSKNING OM PP-RÅDGIVERENS ARBEIDSOPPGAVER OG SYSTEMARBEID.....	17
<i>Oppsummering forskning PP-rådgiverens arbeidsoppgaver og systemarbeid</i>	21
2.5 FORSKNING PÅ INTERKOMMUNALT SAMARBEID OG REGIONAL PP-TJENESTE.....	21
<i>Oppsummering, forskning interkommunalt samarbeid/regional PP-tjeneste</i>	22
2.6 HVILKEN HJELP LÆRERE, SKOLER OG BARNEHAGER ØNSKER FRA PPT.....	23
<i>Oppsummering tidligere forskning i forhold til hvilken hjelp lærere og skoler ønsker fra PPT</i>	25
2.7 HVA KJENNETEGNER EN GOD RÅDGIVERTJENESTE	26
2.8 EVALUERING AV PP-TJENESTEN	28
2.8.1 <i>Kriterier for evalueringen</i>	30
<i>Utredning, veiledning og oppfølging.</i>	30

<i>Systemarbeid</i>	30
<i>Er interkommunal PP-tjeneste mer til stede?</i>	30
<i>Faste planer for samarbeid</i>	31
<i>Sakkyndig vurderinger</i>	31
<i>Hvordan ønsker dere PP-tjenesten organisert</i>	31
3. METODE	32
3.1 INNLEDNING	32
3.2 VALG AV METODE.....	32
3.3 SPØRRESKJEMA/POSTENQUETE	33
3.4 POPULASJONEN I UNDERSØKELSEN	34
3.5 GJENNOMFØRING AV UNDERSØKELSE	35
3.6 SVARPROSENT.....	36
3.7 VALIDITET OG RELIABILITET	37
3.8.1 Begrepsvaliditet.....	38
3.7.1 Ytre validitet.....	39
3.7.2 Statistisk validitet.....	39
3.7.3 Reliabilitet.....	40
3.8 ETISKE BETRAKTNINGER	40
4. PRESENTASJON AV RESULTATER OG DRØFTING	42
4.1 KOMMUNE, BARNEHAGE OG SKOLE.....	42
4.1 VENTETID FRA HENVISNING TIL SAKEN ER AKTIV HOS PP-TJENESTEN	43
4.2 UTREDNING, VEILEDNING OG OPPFØLGING	44
4.3 FASTE PLANER FOR SAMARBEID	48
4.4 SYSTEMARBEID	51

4.5	SAKKYNDIG VURDERINGER.....	54
4.6	HVORDAN ØNSKER DERE PP-TJENESTEN ORGANISERT?.....	56
5.	AVSLUTTENDE DISKUSJON I FORHOLD TIL RESULTATENE FRA UNDERSØKELSEN OG TIDLIGERE FORSKNING	62
5.1	FORMÅLET OG PROBLEMSTILLINGEN FOR OPPGAVEN.....	62
5.2	VENTETID FRA HENVISNING TIL SAKEN ER AKTIV HOS PP-TJENESTEN	62
5.3	UTREDNING, VEILEDNING OG OPPFØLGING	63
5.4	FASTE PLANER FOR SAMARBEID	64
5.5	SYSTEMARBEID.....	65
5.6	SAKKYNDIG VURDERINGER.....	66
5.7	HVORDAN ØNSKER DERES PP-TJENESTEN ORGANISERT?	67
5.8	OPPSUMMERING AV OPPGAVEN	67
	KILDELISTE	70

1. Innledning

I dette kapitlet presenteres bakgrunn for valg av undersøkelsen. Deretter beskrives undersøkelsens bakgrunn og formål, problemstilling, begrepsavklaring, avgrensing av oppgaven og metode. Det siste avsnittet i kapitlet er en disposisjon av oppgavens oppbygging.

1.1 Bakgrunn for valg av undersøkelsen

I masteroppgaven har jeg valgt å ta for meg evaluering av interkommunal PP-tjeneste og om omorganiseringen fra kommunale PP-tjenester, logoped/logopedtjeneste og regional PP-tjeneste til interkommunal PP-tjeneste, har vært til det bedre for barnehagene og skolene.

I dag er PP-tjenesten forankret i lov om grunnskolen og den videregående opplæringen. Dette er hjemlet i Opplæringslovens § 5-6 og gir sentrale føringer til kommunene vedr. PP-tjenester:

”Kvar kommune og kvar fylkeskommune skal ha ei pedagogisk-psykologisk teneste. Den pedagogiske-psykologiske tenesta i ein kommune kan organiserast i samarbeid med andre kommunar og eller med fylkeskommunene. Tenesta skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å leggje opplæringa betre til rette for elevar med særlege behov. Den pedagogiske-psykologiske tenesta skal sørgje for at det blir utarbeidd sakkundig vurdering der lova krev det.

Departementet kan gi forskrifter om dei andre oppgåvene til tenesta”.

(Opplæringslovens § 5-6).

De tre kommunene som har etablert den interkommunal PP-tjeneste for Modum, Sigdal og Krødsherad har erfart at de kommunale/lokale PP-kontorene blir for små, slik at det er vanskelig å rekruttere kvalifiserte folk til kontorene. Etablering av et større kontor vil gi en bedre gevinst, det vil bli et større fagmiljø og et bredere tilbud til brukerne i form av mer faglig tyngde (Modum kommune 2003). Samtidig vil en

interkommunal PP-tjeneste for noen brukere innebære at det kan bli lengre vei å kjøre for å få hjelp, samtidig som man må bli kjent med nye mennesker.

Etter opplæringsloven Jf. §5-6 har PP-tjenesten blant annet til oppgave å hjelpe skolen med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlig behov. Det har generelt i alle tre kommunene vært stor saksmengde. På det største kontoret har det vært lite samarbeid om saker på individnivå. Kontorene i de tre kommunene har for det meste jobbet med individsaker og hatt lite fokus på system. Alle tre kontorene har hatt en regional PP-tjeneste tilknyttet seg som kun har jobbet med systemarbeid og kompetanseheving. Denne enheten har jobbet i 5 kommuner (Modum kommune 2003). *"Departementet ser PP-tjenesta som sjølve ryggrada i det spesialpedagogiske hjelpesystemet"* (KUF 1998). Det er barnehagene/skolenes beskrivelse og opplevelse av om PP-tjenesten innfrir deres behov for tjenester som er fokus i oppgaven, og evalueringen har som mål å vurdere dette opp mot evalueringskriterene som er utarbeidet med bakgrunn i nasjonale og kommunale føringer, se kap. 2.8.

For å få en mest mulig helhetlig evaluering av interkommunal PP-tjeneste ville det vært best for å få et korrekt resultat at evalueringen ble foretatt eksternt og internt (Skogen 2004). Intern evaluering kan innebære et habilitetsproblem og dermed gå utover påliteligheten av det resultatet som framkommer. Da jeg jobber i den interkommunale PP-tjenesten, kan det på grunn av private relasjoner, oppstå sosiale problemer. Målet var å gjøre en ekstern evaluering som omfattet foresatte og barnehager/skoler. På grunn av få svar på spørreskjema til foresatte, måtte jeg dessverre gjøre om målsettingen med oppgaven. Det er derfor kun resultatene fra spørreskjema til barnehager/skoler som blir presentert i undersøkelsen. I en ekstern evaluering kunne det ha kommet frem opplysninger som relateres til kollegaer/personer jeg jobber sammen med. Det har ikke fremkommet opplysninger i forhold til personer/kollegaer jeg jobber med, og det har derfor ikke vært nødvendig og gjøre en vurdering av datamaterialet.

Den historiske bakgrunnen for omorganiseringen kan kort beskrives ved at det har blitt foretatt politiske vedtak i de tre kommunene med utgangspunkt i konklusjoner/målsettinger til et utvalg i den ene kommunen. Utvalget i Modum kommune fikk i mandat å legge fram et forslag til eventuelle endringer etter å ha sett på nåværende struktur og problemer med å få ansatt rådgivere i PP-tjenesten. Utvalget besto av to rektorer, en styrer fra barnehagene, en representant fra kommunal PP-tjeneste, en representant fra regional PP-tjenesten, en representant fra logopedtjenesten, en fra hovedutvalget for undervisning og en fra undervisningskontoret. Utvalgets mandat var slik: *”Utvalget skal vurdere dagens organisering og samhandlingsmønstre mellom PPT og skoler/barnehager. Utvalget skal skissere hvordan man ser for seg organisering og arbeidsmåte i fremtiden”* (Modum kommune 2003). Underveis i prosessen innhentet utvalget opplysninger fra andre kommuner og fylkeskommuner i forhold til ulike måter å organisere arbeidet i PP-tjenesten på. Ut fra dette kom utvalget frem til en målsetting for den nye PP-tjenesten: *”Modum kommune skal ha en PP-tjeneste der nærhet til brukerne og vektlegging av det systemiske arbeidet er overordnet”* (ibid). Utvalget i Modum gikk inn for å etablere en felles PP-tjeneste for kommunene Modum, Sigdal og Krødsherad. Tjenesten skulle bli organisert med utspring i et sentralt kontor med felles leder og et felles arkiv. Utvalget bestemte også å innlemme logopedtjenesten i Modum i den interkommunale PP-tjenesten (ibid).

1.2 Formålet med evalueringen og avgrensning av oppgaven

Formålet med denne masteroppgaven er å evaluere omorganiseringen som ble foretatt i 2004. Omorganiseringen innebar at kommunale PP-tjenester, logoped/logopedtjeneste og regional PP-tjeneste ble organisert sammen til ett interkommunalt kontor. Et av målene med evalueringen er å få en oversikt over hvordan barnehagene og skolene opplever interkommunal PP-tjeneste etter sammenslåingen. I oppgaven fokuseres det kun på ekstern evaluering. Jeg jobber som nevnt tidligere i oppgaven i interkommunal PP-tjeneste og jeg er derfor intern, men

på grunn av oppgavens omfang har jeg valgt å vektlegge ekstern evaluering. I forskningkapittelet avgrensers jeg oppgaven til å gjelde forskning som er foretatt i Norge i forhold til PP-tjenesten. PP-tjenesten i Norge er unik i forhold til organisering, det er ingen andre land som har organisert PP-tjenesten på samme måte. Jeg ønsker derfor å se på denne organiseringsformen når det gjelder å evaluere om barnehagene/skolene opplever at PP-tjenesten møter deres behov for tjenester etter omorganisering til interkommunal PP-tjeneste.

1.3 Problemstilling

Formålet med oppgaven er å evaluere om PP-tjenesten innfrir barnehagens og skolens behov for hjelp/tjenester etter omorganiseringen. Følgende problemstilling diskuteres:

”På hvilken måte opplever barnehagene og skolene at PP-tjenesten møter deres behov for tjenester etter omorganisering til interkommunal PP-tjeneste?”

For å belyse denne problemstillingen har jeg valgt en kvantitativ metode der undersøkelsesinstrumentet som er benyttet er spørreskjema. Utvalget består av alle barnehager og skoler i Modum, Sigdal og Krødsherad som har vært etablert før 2004. Totalt sett er det for lite grunnlag å trekke noen statistiske konklusjoner, og jeg vil derfor benytte beskrivende statistikk som karakteriserer en gruppe uten å trekke statistiske slutninger eller konklusjoner (Lund 2006). Det er også sendt ut spørreskjema til foresatte, men på grunn av lite svar har jeg måtte gjøre om problemstillingen. Jeg vil komme nærmere inn på dette i metode kapittelet.

1.4 Oppbygging av oppgaven

Oppgaven er delt inn i 6 kapitler:

Kapittel 1: I dette kapitlet presenteres målsettingen for undersøkelsen, bakgrunn for valg av tema, formål og presentasjon av problemstilling samt begrepsavklaring og avgrensing av oppgavens omfang.

Kapittel 2: Her beskrives forskning som er foretatt i forhold til PP-tjenesten i Norge, hvilken hjelp læreren og skolen ønsker av PP-tjenesten og undersøkelser i forhold til interkommunalt samarbeid. Deretter kommer jeg inn på forskning i forhold til hva som kjennetegner en god rådgivertjeneste. Til slutt i kapitlet presenterer jeg kriteriene for evalueringen.

Kapittel 3: I dette kapitlet presenteres metode, kvantitativ forskningsmetode med postenquete, hvilke etiske hensyn jeg har tatt i oppgaven og innsamling av data. Til slutt redegjør jeg for validitet og reliabilitet.

Kapittel 4: I dette kapitlet presenteres funnene fra undersøkelsen, hvordan prosessen foregikk fra bearbeiding av data og frem til endelig resultat.

Kapittel 5: Her drøftes funnene fra undersøkelsen.

Kapittel 6: Oppgaven avsluttes med en oppsummering og hva som kan gjøres for å videreutvikle interkommunal PP-tjeneste.

2. PP-tjenesten

2.1 Innledning

I dette kapitlet presenteres sentral forskning: PP-tjenesten i Norge, sakkyndig vurderinger, undersøkelser om interkommunalt samarbeid, hvilken hjelp lærere og skoler ønsker fra PP-tjenesten og hva kjennetegner en god rådgivertjeneste. Videre vil jeg i dette kapitlet presentere evalueringskriteriene for oppgaven.

Forskningen jeg plukket ut til oppgaven, er forskning som er relevant for PP-tjenesten samt undersøkelser som er foretatt de siste årene. Undersøkelsene mener jeg er relevante for oppgavens problemstilling.

2.2 Forskning om sakkyndig vurderinger

Utarbeidelse av sakkyndige vurderinger er en av primær arbeidsoppgavene til PP-tjenesten, det er derfor viktig å ta med forskning/undersøkelser om sakkyndige vurderinger for å se dette opp mot problemstillingen i oppgaven. I en undersøkelse om sakkyndige uttalelser konkluderer Andestad med at læreren opplever at PP-tjenesten bruker mer tid på utarbeidelse av sakkyndig vurderinger enn rådgivning til læreren (Andestad 1999). Bræin (2005) gjorde en tilsvarende undersøkelse for fylkesmannen i Møre og Romsdal i 2005/06 og fant ut at PP-tjenestene i fylket hadde redusert antall sakkyndig uttalelser fra 1996 til 2005. Dette er i tråd med Stortingsmelding 30 som peker på at spesialundervisningen bør reduseres. I følge Bræin kan nedgang i antall sakkyndige vurderinger tilskrives en mer aktiv utadrettet arbeidsstil for PP-tjenesten. Samtidig stiller han spørsmål om barn/ungdom får tilstrekkelig hjelp i forhold til tilpasset opplæring (Bræin 2005).

I Andestads (1999) undersøkelse ”medvirkning eller kamp” uttaler foreldre og lærere at de reagerer sterkt på at PP-rådgiveren overprøver deres forståelse av saken

gjennom sakkyndig vurdering, og de opplever at de inviteres til samarbeid gjennom PP-rådgiverens forståelse av saken. Andestads konklusjon kan bety to ting, det kan være at foresatte og læreren opplever at de ikke får være med i prosessen fram til en konklusjon eller at foresatte og læreren ikke kjenner seg igjen i saken (Andestad 1999).

Samuelsen/Cliffords (1998) undersøkelse av omlegging av PP-tjenesten i Trondheim tidlig på 90-tallet viser at PP-tjenestens arbeid er et ledd i en prosess, hvor de er avhengig av at barnehagene og skolene gjennomfører målene. Dette gir barnehagene og skolene en kvalitetssikringsmakt i forhold til gjennomføring av mål. For å sikre at barnets utviklingsområder blir ivaretatt mener Samuelsen/Clifford (1998) det er viktig at PP-tjenesten kvalitetssikrer arbeidet og målene gjennom oppdatering av sakkyndig vurdering (Samuelsen/Clifford 1998).

Oppsummering forskning sakkyndige vurderinger.

Bræin (2005) gjorde en undersøkelse for fylkesmannen i Møre og Romsdal og fant ut at PP-tjenesten i fylket hadde redusert antall sakkyndige vurderinger fra 1996 til 2005, dette er i tråd med Stortingsmelding 30 som peker på at spesialundervisningen bør reduseres. Foreldre og lærere reagerer sterkt på at PP-rådgiveren overprøver deres forståelse av saken gjennom sakkyndig vurdering, og de opplever at de inviteres til samarbeid gjennom PP-rådgiverens forståelse av saken (Andestad 1999). For å ivareta og kvalitetssikre arbeidet og målene mener Samuelsen/Clifford (1998) det er viktig at PP-tjenesten sikrer dette gjennom oppdatering av sakkyndig vurdering (Samuelsen/Clifford 1998).

2.3 Direkte og indirekte rådgivning

Direkte Rådgivning betyr at PP-tjenesten arbeider direkte med barnet og er ansvarlig for gjennomføring av selve tiltakene, mens indirekte rådgivning betyr at PP-tjenesten er avhengig av at det er noen som gjennomfører tiltakene for å nå målene til

barnet/eleven. Et av resultatene i undersøkelsen til Anthun (2002) viser at PP-tjenesten bør jobbe direkte med barna der det er vurdert at det indirekte arbeidet PP-tjenesten gjør, som for eksempel veiledning til foresatte og lærere, ikke er tilstrekkelig for å kunne gi barnet tilpasset opplærings- og utviklingstiltak (Anthun 2002).

Bræin gjorde et tidsstudium i 2005 og konkluderer med at PP-tjenesten brukte 47 % av arbeidstiden utenfor kontoret til utadrettede tjenester. Dette er en endring fra 1996 hvor den utadrettede virksomheten var på 39%. Bræin (2005) tror denne endringen skyldes reformene SAMTAK¹ og Kunnskapsløftet² hvor intensjonen er at PP-tjenesten skal jobbe mer med system- og organisasjonsutvikling (Bræin 2005). Det kommer fram i materialet i tidsstudiet til Bræin at kompetansehevingen av PP-tjenesten i Møre og Romsdal, etter SAMTAK, kommer barnehagene, skolene og systemarbeidet til gode i form av at PP-tjenesten har gått fra et individfokus til å legge mer vekt på systemarbeid og kompetanseheving. Han konkluderer med at PP-tjenesten er en klart mer utadrettet tjeneste enn i tidligere studier (ibid).

I en undersøkelsen foretatt av Anthun (2002) i forhold til PP-tjenesten kommer det fram at PP-tjenesten best kan hjelpe barna ved å hjelpe de involverte voksne. Det vil si foresatte og lærere. Han mener de involverte voksne er en enda viktigere brukergruppe enn barna. Han begrunner dette med at dersom lærerne er definert som eksterne primærbrukere på lik linje med barna, gir dette lærerne en viktigere rolle når det skal bestemmes hvilke type tjenester PP-tjenesten skal yte enn om de anses som samarbeidspartnere til PP-tjenesten (Anthun 2002). Anthun (2002) viser til forskning av Vormland (1963) der det kom frem i undersøkelsen at det var behov for å legge mer fokus på tiltak mot de voksne medlemmene i skolesystemet enn barna.

Forskningen til Anthun viser at det er et klart forbedringspotensialet i PP-tjenesten

¹ Samtak er et nasjonalt treåring kompetanseutviklingsprogram for PP-tjenesten og skoleledere. Der målet var å øke kompetanse i forhold til systemrettet arbeid, lese- og skrivevansker, sosiale- og emosjonelle vansker og sammensatte lærevansker.

² Kunnskapsløftet er en norsk skolereform, der det overordnede målet er at alle elever i norsk skole skal utvikle grunnleggende ferdigheter og kompetanse, og skolen skal være inkluderende og passe for alle. Alle elever skal få samme muligheter til å utvikle sine evner.

spesielt med tanke på kvaliteten på tjenestene i forhold til hvor effektive tjenestene er (Anthun 2002). Dette er en del av masteroppgaven. Jeg vil undersøke på hvilken måte barnehagene og skolene opplever at interkommunal PP-tjeneste møter deres behov for tjenester.

I følge Samuelsen/Clifford (1998) bruker PP-tjenesten mest tid på utredninger og oppfølginger av individsaker (Samuelsen/Clifford 1998). Materialet viser at det er en stor variasjon blant barnehagene og skolene i forhold til antall henvisninger til PP-tjenesten. Forskerne stiller spørsmål om PP-tjenesten klarer å ivareta likverdighetsprinsippet³ for elevene. Det kan i følge Samuelsen/Clifford (1998) være at de barnehagene og skolene som henviser flest saker har lav kompetanse og at dette igjen fører til flere henvisninger til PP-tjenesten. Det er derfor viktig at PP-tjenesten kartlegger på hvilke områder barnehagen og skolen har lav kompetanse, uttaler Samuelsen/Clifford. (ibid).

Samuelsen/Cliffords (1998) undersøkelse viser blant annet at PP-tjenestens virksomhet er bestemt av ytre lovfestede krav gjennom utarbeidelse av sakkyndig vurderinger. Og på grunn av dette har PP-tjenesten en strukturert og pliktmessig samhandling med barnehagene og skolene. PP-tjenesten blir en ”bestillervirksomhet” påført av ytre krav, og presset på PP-tjenesten har økt de senere årene gjennom flere henvisninger. Det anbefales i denne undersøkelsen at PP-tjenesten avklarer med barnehagene og skolene hvilke tiltak som foretas av den enkelte enhet før den henvises til PP-tjenesten. I tillegg anbefaler Samuelsen/Clifford (1998) at saker diskuteres med PP-tjenesten før de henvises, dette for å redusere antall henvisninger. Et evalueringskriteriet i oppgaven er forebyggende arbeid gjennom kontaktmøte der barnehage og skole blir bedt om å uttale seg om hvordan de opplever kontaktmøtene med PP-tjenesten. En av rutinene er at saker skal drøftes med kontaktpersonen før barnehage/skole henviser saker til interkommunal PP-tjeneste.

³ Likeverdighetsprinsippet innebærer at opplæringen tar utgangspunkt i at elever møter skolen med svært ulike forutsetninger for læring og utvikling. Likeverdig opplæring er ikke en opplæring som er lik, men en opplæring som tar hensyn til at elevene er ulike (Kirke, utdannings- og forskningsdepartementet 2001).

Oppsummering direkte og indirekte rådgivning

Anthun (2002) mener i sin undersøkelse at PP-tjenesten bør jobbe direkte med barna der det er vurdert at det indirekte arbeidet PP-tjenester gjør, som for eksempel veiledning til foresatte og lærere, ikke er tilstrekkelig for å kunne gi barnet tilpasset opplærings- og utviklingstiltak (Anthun 2002). I en undersøkelsen foretatt av Anthun (2002) i forhold til PP-tjenesten kommer det frem at PP-tjenesten best kan hjelpe barna ved å hjelpe de involverte voksne, det vil si foresatte og lærere. Han mener at de involverte voksne er en enda viktig brukergroupe enn barna (ibid). Han begrunner dette med at dersom lærerne er definert på lik linje med barna som eksterne primærbrukere, gir dette lærerne en viktig rolle når det skal bestemmes hvilke typer tjenester PP-tjenesten skal yte (ibid).

2.4 Forskning om PP-rådgiverens arbeidsoppgaver og systemarbeid

PP-tjenesten arbeidsoppgaver er på individ- eller systemnivå. Det er ulike begreper innen systemarbeid. Forebyggende systemarbeid vil si kompetanseheving i organisasjon i barnehage eller på skole. Systemrettede arbeidsoppgaver eller systemrettet behandling vil si arbeid med en klasse i forhold til for eksempel mobbing eller for eksempel klasseledelse.

I en undersøkelse foretatt av Idsøe (2006), viser resultatene at det er store individuelle forskjeller mellom PP-rådgiverne i forhold til deres prioriteringer av behandling og forebyggende arbeid. PP-rådgiverne er svært forskjellige i sine prioriteringer i forhold til arbeidsoppgaver (Idsøe 2006). Samtidig viser undersøkelsen at det er lite forskjeller mellom PP-kontorene i forhold til prioriteringer med tanke på arbeidsoppgaver. Idsøe framhever spesielt en undersøkelse foretatt i USA (Bradley-Johnson, 1995, Tapasak & Keller, 1995). Der diskuterte man om fokus skulle rettes mot den enkelte rådgiver slik at rådgivernes arbeidsoppgaver kunne endres. Endringen skulle bestå av større prioritering av forebyggende arbeid og systemsaker (ibid).

Idsøe (2006) skriver i sin rapport at det var lite forskjeller blant PP-kontorene med tanke på å yte tjenester. En mulig forklaring kan være at det er for vage retningelinjer med tanke på forebyggende arbeid og systemarbeid. En annen forklaring kan være at lederne ikke oppmuntrer de ansatte nok til å jobbe med forebyggende strategier og system strategier (ibid). Forskningen til Idsøe viser at det er mulig å utvikle behandling og forebyggende arbeid i to forskjellige nivåer både på individ- og systemnivå. Idsøe deler PP-tjenestens arbeid inn i individuell behandling, individuell forebygging, system behandling og forebyggende systemarbeid. Sammenligningen med andre internasjonale undersøkelser (Anthun, 1999; Levinson, 1990; Reschly & Wilson, 1995; Robsets & Rust, 1994; Zins, 1995) viser at PP-tjenesten høyst prioriterer behandling og diagnostisering på individnivå, og det er store forskjeller blant PP-rådgiverne i forhold til å prioritere forebyggende- og systemrettede arbeidsoppgaver (ibid).

Idsøe (2006) har også gjort en undersøkelse for å se om det har vært noen endring i arbeidsoppgaver etter PP-rådgivernes deltakelse på intervensjonsprogrammet for forebyggende systemarbeid, SAMTAK (se def. s. 13). Resultatene viser at det ikke har vært noe signifikant endring i PP-rådgiverens arbeidsoppgaver i forhold til forebyggende systemarbeid (ibid). Det kom fram at PP-rådgiverne har stor arbeidsmengde på individnivå, og at dette samsvarer med skolens forventninger til PP-tjenesten. Idsøe trekker frem at det kan se ut til at det fortsatt er et problem å få gjennomført endring av PP-rådgiverens arbeidsoppgaver. Det har vært en stabilitet i arbeidsoppgavene over årtier. Dette ser ut til å fortsette på tross av nasjonale intervensjonsprogrammer som har til hensikt å forandre PP-rådgiverens arbeidsvaner mot en mer forebyggende systemarbeidsform. Det kan være flere faktorer som spiller inn i forhold at PP-rådgiverens arbeidsoppgaver fortsatt i stor grad retter seg mot individnivå. En mulig årsak kan være at PP-rådgiveren må bli bedre til å gjennomføre forebyggende systemarbeid (ibid). En annen mulig årsak kan være at det er behov for å kommunisere mer effektivt med utdanningssystemet i forhold til forebyggende systemarbeid. Forventningene fra skolene kan forandres dersom de oppdager at PP-tjenesten har kompetanse i forhold til forebyggende systemarbeid og at det

forebyggende arbeidet er til fordel for skolen (ibid). PP-tjenesten er i et system der det ene påvirker det andre. Det er grunn til å anta at det må skje en endring i skole etiologien og deres tro på forebyggende systemarbeid dersom det kan skje en forandring i PP-rådgivernes arbeidsoppgaver. Dersom dette skjer vil PP-tjenesten få en høyere forventning fra skolene om å yte tjenester i form av forebyggende systemarbeid. Skolene rapporterer i undersøkelsen at det har vært en forbedring av forebyggende systemarbeid etter intervensjonsprogrammet (ibid).

PP-rådgiverne uttaler at det tradisjonelle arbeidet okkuperer deres tid, slik at de i stor grad forhindres til å jobbe med forebyggende systemarbeid. Idsøe (2006) viser til undersøkelser fra USA (Ysseldyke 2006) som støtter dette funnet ved at stor arbeidsbelastning relatert til det tradisjonelle arbeidet forhindrer det forebyggende systemarbeidet (Idsøe 2006). I Norge har elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet rett på spesialundervisning. Men målsettingen om forebyggende systemarbeid ikke har fått den samme forankringen i lovverket. Dette betyr at når eleven har rett på spesialundervisning i forhold til opplæringsloven, er PP-rådgiveren forpliktet til å ta saken og det primære ansvar blir da å sørge for at elevene som trenger det får sine rettigheter oppfylt (ibid).

En annen mulig årsak til at PP-rådgiverne fortsatt primært jobber med individsaker kan være at skolene har forventninger om at PP-rådgiverne jobber med individsaker og ut fra det ber mest om tradisjonell hjelp og at skolene i mindre grad er interessert i forebyggende systemarbeid (Idsøe 2006). Dette vil også komme fram i denne undersøkelsen, der jeg har bedt respondentene om å uttale seg vedr. systemarbeid og blant annet om de har meldt systemsaker til regional- og interkommunal PP-tjeneste. Undersøkelsen til Idsøe konkluderer med at det var individuelle forskjeller eller prioriteringer i PP-rådgiverens arbeidsoppgaver for de som hadde deltatt på intervensjonsprogrammet. Resultatene viser at det hadde vært en effekt for noen av PP-rådgiverne som hadde vært deltakere i intervensjonsprogrammet. Etter deltakelse på SAMTAK jobber noen PP-rådgivere mer med forebyggende systemarbeid (ibid).

Idsøe (2006) fant ut i undersøkelsen at det var en sammenheng mellom den individuelle PP-rådgiverens bruk av systemarbeid som arbeidsstrategi og PP-rådgiverens jobbtilfredshet. Samtidig kom det fram at PP-rådgiveren likte best arbeidsoppgaver som var relatert til forebyggende systemarbeid og indirekte arbeid. Dette mener Idsøe er optimistisk med tanke på å få til en endring i PP-rådgiverens arbeidsoppgaver fra mest fokus på individsaker til mer forebyggende systemarbeid (Idsøe 2006). Det er viktig å trekke fram at individsaker også er viktig, men det må være en balanse i PP-rådgivernes arbeidsoppgaver med tanke på individsaker og systemsaker. I følge undersøkelsen til Anthun (2002) mener lærerne at PP-tjenesten bør prioritere systemarbeid, forebyggende systemarbeid og spesialpedagogiske tiltak (Anthun 2002).

Undersøkelsen til Idsøe (2006) viste at det ikke var noen forskjell mellom PP-kontorene i forhold til prioritering av arbeidsoppgaver. Han mener dette indikerer at forandring i arbeidsoppgaver ikke har vært gjort rede for med felles fokus og innfallsvinkel innad i de forskjellige PP-kontorene. Funnene fra undersøkelsen viser at det kun har skjedd en forandring i forhold til den enkelte PP-rådgiver (Idsøe 2006). Anthun (2002) påpeker at utfordringene for PP-tjenesten er innenfor prosessen med systemarbeid/organisasjonsutvikling og produktet av tjenestene. Utfordringene for et fremtidig kvalitetsarbeid i PP-tjenesten vil være effekten av tjenestene og omfanget av det planlagte systemarbeid (ibid).

Lang ventetid hos PP-tjenesten i forhold til stor saksmengde henger sammen med at stat og kommune ikke har definert hvor stor saksmengde PP-tjenesten skal ha. Dette går utover kvaliteten på PP-tjenestens arbeid gjennom for høyt tidsforbruk og for lite effektive løsninger. Samtidig som stor saksmengde blir til et hinder for det systemrettede arbeidet (Anthun 2002).

Anthun (2002) påpeker i sin undersøkelse at kunnskap om å lede et systemarbeid er viktig for å lykkes i et endringsarbeid. Han trekker frem syv hovedpunkt for en vellykket endring. (...) ”forankring av endring, skape felles erkjennelse av behov,

skape visjon, mobilisere forpliktelser, forandre systemer og struktur, overvåke framgang og få forandringen til å vare” (Anthun 2002).

Oppsummering forskning PP-rådgiverens arbeidsoppgaver og systemarbeid

I en undersøkelse foretatt av Idsøe (2006), viser resultatene at det er store individuelle forskjeller mellom PP-rådgiverne i forhold til deres prioriteringer med tanke på behandling og forebyggende arbeid. PP-rådgiverne er forskjellige i deres prioriteringer i forhold til arbeidsoppgaver (Idsøe 2006). For å sammenligne med andre internasjonale undersøkelser viser resultatet at PP-tjenesten prioriterer høyest behandling og diagnostisering på individnivå og det er store forskjeller blant PP-rådgiverne i forhold til å prioritere forebyggende- og systemrettede arbeidsoppgaver (ibid). Idsøe mener en årsak til at PP-rådgiverne fortsatt primært jobber med individsaker kan være at skolene har forventninger om at PP-rådgiverne jobber med individsaker og ut fra det ber mest om tradisjonell hjelp og at skolene i mindre grad er interessert i forebyggende systemarbeid (ibid). Anthun (2002) mener lang ventetid hos PP-tjenesten skyldes at stat og kommune ikke har definert hvor stor saksmengde PP-tjenesten skal ha. Han påpeker at det er viktig at PP-rådgiverne har kunnskaper om lede et systemarbeid for at en skal lykkes med et endringsarbeid (Anthun 2002)

2.5 Forskning på interkommunalt samarbeid og regional PP-tjeneste

Konklusjonene i denne rapporten kan ha begrensinger fordi den er lokal, men de tre kommunene som er med i denne undersøkelsen har også vært med i undersøkelsen til Slåtten. Derfor er det relevant å se Slåtten's undersøkelse i sammenheng med denne undersøkelsen.

Det ble i 2003 gjennomført en undersøkelse av Høyskolen i Buskerud i forhold til regionalt PPT for Hole, Krødsherad, Modum, Ringerike og Sigdal (Slåtten 2003). Undersøkelsen viser at skolene ønsker en PP-tjeneste som i mindre grad legger vekt på individsaker og heller fokuserer mer på systemrettet arbeid (ibid). Det framgår også av undersøkelsen at det er liten eller ingen kompetanseoverføring av systemarbeidet internt på skolene etter et systemarbeidet. Skoleledelsen vektlegger ikke arbeidet med å sikre at kompetanse overføres til resten av organisasjonen (ibid). Slåtten anbefaler at PP-kontorene øremerker stillinger til systemrettet arbeid for å sikre at det systemiske arbeidet vektlegges (ibid). I undersøkelsen til Bræin (2005) kommer det frem at PP-tjenestene i Møre og Romsdal bruker tyngdepunktstillingene⁴ i forhold til systemarbeid og kompetanseheving slik sden entrale intensjonen er (jmf. St. meld. 23). Bræin (2005) stiller spørsmål om de små PP- kontorene i Møre og Romsdal gir mulighet for tverrfaglighet i det daglige arbeidet. Han anbefaler at det etableres en interkommunal tjeneste for å kunne ivareta dette (Bræin 2005).

Oppsummering, forskning interkommunalt samarbeid/regional PP-tjeneste

En undersøkelse i forhold til tidligere forskning på regionalt samarbeid viser at skolene ønsker at PP-tjenesten bruker mindre tid på individsaker og heller fokuserer mer på systemrettet arbeid. Det framgår i undersøkelsen at det er lite kompetanseoverføring i organisasjonen på skolen når det har vært et systemarbeid PP-tjenesten har vært med å gjennomføre (Slåtten 2003). Undersøkelse foretatt i Møre og Romsdal viser at PP-tjenester bruker tyngdepunktstillingene slik intensjonene fra sentrale myndigheter er (Bræin 2005).

⁴ Tyngdepunktstillinger, intensjonene var å styrke kommunale PP-tjenester med ressurser fra kompetansesentrene. Intensjonene var å tilføre kompetanse nærmere brukerne forat de kan nyte godt av hjelpen (Sorkmo og Olsen i Slåtten 2003).

2.6 Hvilken hjelp lærere, skoler og barnehager ønsker fra PPT

Ut fra resultatene i Andestads (1999) forskning opplever læreren at rådgivningen fra PP-tjenesten sjelden skjer over tid. Læreren føler at han/hun står alene om tiltak og gjennomføring (Andestad 1999). Undersøkelsen viser at læreren opplever at PP-rådgiveren har makt til å overprøve deres vurderinger av eleven. Dette kan vanskeliggjøre samarbeid og åpenhet mellom læreren og PP-rådgiveren (ibid). Samtidig må hensikten med en henvisning til PP-tjenesten være å få nye utfordringer i forhold til den aktuelle saken.

I følge Anthun (2002) er det brukernes behov og forventninger som ligger til grunn for hva som er et godt kvalitetsarbeid. Han mener det er viktig å diskutere brukerspørsmålet i forbindelse med PP-tjenesten og hvem som er den egentlige brukeren (Anthun 2002). Det er gjennomgående i veiledningsskriv for PP-tjenesten, skolepersonalet og PP-medarbeideren at det er barnet som er den aktuelle brukeren. Men Anthun (2002) trekker fram at barnet best kan hjelpes gjennom å hjelpe de involverte voksne (ibid). I hans undersøkelse kom det fram at lærerne ønsker et mer individfokus i form av direkte utredning, behandling og oppfølging av Barnet/eleven. Lærerne ønsker at PP-rådgiverens forslag til tiltak skal legges fram til diskusjon, og at lærerne lett blir resignerte dersom forslag til tiltak kommer som pålegg.

Undersøkelsen til Andestad viser at læreren ønsker å være en likeverdig part i samarbeidet med PP-tjenesten. De ønsker å bidra med sine opplevelser av saken samt at læreren og PP-rådgiveren går i samme retning, mot samme mål. Materialet til Andestad viser at lærerne blir utrygge dersom de opplever at det kun er de som gir informasjon til PP-rådgiveren. Informasjonen må gis begge veier (Andestad 1999). Skolene mener PP-tjenesten bruker for lite tid på observasjon på skolen. Samtidig ønsker skolene at det gis mer veiledning til læreren. Undersøkelsen viser også at skolene ønsker at PP-tjenesten prioriterer individsaker framfor systemarbeid, som for eksempel arbeid med klassemiljø (ibid). Skolene ønsker at PP-tjenesten har en fast kontaktperson på deres skole, og minst mulig skifte av kontaktperson slik at det blir et samarbeid over tid (ibid).

Sentralt i undersøkelsen jeg har foretatt er hvordan barnehagene og skolene opplever at PP-tjenesten møter dem med de tjenestene de har behov for.

Når det gjelder hvilken hjelp lærerne ønsker fra PP-tjenesten viser undersøkelsen til Andestad (1999) at lærerne vil ha en PP-tjeneste som observerer mer i klassene og gir mer direkte veiledning. Undersøkelsen viser blant annet at PP-tjenesten må gjøre læreren bedre i stand og tryggere til å gjøre en god jobb med eleven. Det innebærer blant annet at PP-rådgiveren er mer tilstede på skolen over tid i den perioden endringsarbeid og etablering av tiltak pågår (Andestad 1999).

Andestads (1999) undersøkelse viser også at de foreldrene som er mest fornøyde med samarbeide med PP-tjenesten, er de som blir tatt med i døftinger og utarbeidelse av tiltak (Andestad 1999). Det må være en åpen dialog i et likeverdig samarbeid for at man skal lykkes som rådgiver til foresatte og instanser, uttaler Andestad (1999). I en rådgivningsprosess er det viktig å løfte opp og drøfte de ulike observasjoner og lytte til hverandres erfaringer med barnet/eleven. Gjennom en slik prosess får man utvekslet informasjon. Det kan være med å endre perspektivet for foreldre og instanser. Og når barnet blir møtt på en annen måte, kan det være med å endre barnets atferd (ibid).

Det må trekkes fram fra Anthuns forskning at der skolene hadde spesialpedagogiske team, fikk PP-tjenesten færre oppmeldte saker og PP-tjenesten arbeidet mer indirekte med saker på disse skolene. Det kommer fram av undersøkelsen at skolene og PP-tjenesten var mer fornøyde med samarbeidet og kvaliteten på tjenestene i disse sakene (Anthun 2002). I følge Anthuns rapport er det gjort tilsvarende undersøkelser i USA (Ross, 1995; Safrans & Safrans, 1996) som støtter opp om disse funnene.

Undersøkelsen viser at der det er spesialpedagogiske team på skolene har PP-tjenesten i samarbeid med teamet utarbeidet undervisningsopplegg for å utnytte det spesialpedagogiske teamet optimalt før henvisning til PP-tjenesten. I tillegg har PP-tjenesten og det spesialpedagogiske teamet utarbeidet prosedyrer før henvisning (Anthun 2002). Det er opp til hver enkelt skole om de vil ha spesialpedagogiske team. Det har ikke kommet noen pålegg fra sentrale myndigheter om at skolene skal ha

spesialpedagogiske team men Anthun (2002) trekker fram at fylkesmannen i Hordaland anbefalte i 1992, skolene i Hordaland å etablere spesialpedagogiske team (ibid).

Undersøkelsen til Anthun (2002) viser at det er en sammenheng mellom spesialpedagogiske team på skolene og skolens evne til selv å løse spesialpedagogiske utfordringer. Og det er en sammenheng mellom antall elever som er kategorisert og mulig stigmatisert fordi de er henvist til PP-tjenesten eller har spesialundervisning (Anthun 2002). Det er også en sammenheng mellom spesialpedagogiske team på skolen og hvordan tverrfaglig og tverretattlig samarbeid fungerer (ibid). Undersøkelsen viser at skoler som har spesialpedagogiske team henviser 30-40% færre saker til PP-tjenesten enn skoler som ikke har spesialpedagogiske team (ibid).

Oppsummering tidligere forskning i forhold til hvilken hjelp lærere og skoler ønsker fra PPT

Lærerne ønsker en PP-tjeneste som observerer mer i klassen og gir mer direkte veiledning. Undersøkelser viser at læreren ønsker at PP-tjenesten er mer til stede på skolene over tid i perioden endringsarbeid og etablering av tiltak foregår (Andestad 1999). Læreren ønsker å være en likeverdig part med PP-rådgiveren og ønsker at forslag til tiltak legges frem til diskusjon, slik at de kan bidra med sine opplevelser av saken. Skolen ønsker at PP-tjenesten har en fast kontaktperson på skolen, og minst mulig skifte slik at det blir et samarbeid over tid.

I Anthuns (2002) forskning kom det frem at skoler som har spesialpedagogiske team hadde færre oppmeldte saker til PP-tjenesten, og undersøkelsen viste at skolene og PP-tjenesten var mer fornøyde med et slikt samarbeid, samtidig som kvaliteten på tjenesten var bedre og PP-tjenesten brukte mer tid til indirekte arbeid (Anthun 2002).

Anthun (2002) mener lang ventetid hos PP-tjenesten henger sammen med at stat og kommune ikke har definert hvor stor saksmengde PP-tjenesten skal ha (Anthun 2002).

2.7 Hva kjennetegner en god rådgivertjeneste

PP-tjenesten har den tiden den har eksistert i Norge utviklet seg fra å være en tjeneste som jobber med diagnostisering og behandling til å bli en tjeneste som skal jobbe bredere med oppgaver og løsninger. Det vil si at det kreves i dag at PP-tjenesten bruker et helhetsperspektiv i arbeidet med barnet (Sognæs 2001). PP-tjenesten jobber direkte og indirekte med rådgivning og veiledning til foresatte, barnehager og skoler. Ved indirekte rådgivning er PP-tjenesten avhengig av at læreren eller de ansatte i barnehagen gjennomfører tiltakene. I en direkte rådgivning er PP-rådgiveren selv ansvarlig for gjennomføring av tiltak (Kokkersvold m.fl. 2001).

Andestad og Hatling (1999) trekker fram i sin forskningsrapport "det første møte" at PP-tjenesten ofte driver rådgivningen indirekte. Prosessen krever et samarbeid mellom foresatte, lærer og PP-rådgiveren, hvor alle tre har forskjellige ståsted (Andestad/Hatling 1999). Andestad/Hatling (1999) fant ut i sitt forskningsarbeid at et godt førsteinntrykk er viktig for at samarbeidet og rådgivningen skal bli vellykket. Målsettingen for det første møtet er å få foresatte og lærere til å få en felles problemforståelse og løsningsstrategi. Konklusjonen på undersøkelsen er at den viktigste jobben for PP-rådgiveren er å få foresatte og lærere til å enes om barnet har et problem, hvilket problem barnet har og hva som kan gjøres med det. Det vil si å få en felles forståelse av barnet. Dette er et viktig arbeid i rådgivningen for at det videre arbeidet og samarbeide skal bli åpent og likeverdig (ibid)

Kokkersvold m.fl. (2001) referer til undersøkelser der det kommer frem at rådgivningstjenesten er sentral i forhold til å sikre kontinuitet og god tilrettelegging for elever med spesielle behov (Kokkersvold m.fl 2001). Samtidig er det viktig at foresatte, lærere og barnehageansatte opplever at PP-rådgiveren er oppmerksom og interessert i problemet og viser at han bryr seg om den som søker hjelp og ikke viser

en dømmende holdning overfor rådsøker (Rogers, 1965; Egan, 1998 i Lassen 2002). PP-rådgiverens (...) *oppmerksomhet har betydning både for kontakten til rådsøker og for at rådsøker begynner å involvere seg i egen utvikling*” (Lassen 2002). Felles for alle som jobber i en rådgivningstjeneste som PP-tjenesten, er å være med å utvikle lærerens muligheter og ressurser. Det innebærer blant annet å utvikle kartleggingsmetoder for å sikre at man oppnår og forstår lærerens situasjon samt å være løsningsorientert i forhold til undervisningsopplegg og tiltak (ibid).

Som PP-rådgiver kan man stå overfor flere rådgivningsoppgaver samtidig. Det kan innebære at PP-rådgiveren får en direkte rådgiver rolle som er knyttet mot eleven eller som nevnt tidligere i oppgaven, en indirekte rådgiverrolle i forhold til foresatte, lærere og barnehageansatte (Lassen 2002). Det er avgjørende for rådgivningen at det er en åpen kommunikasjon mellom PP-rådgiveren og de som søker hjelp for å løse eventuelle utfordringer. De som søker hjelp og PP-rådgiveren skaper en gjensidig forutsetning for hverandre og påvirker hverandres utvikling, samtidig som relasjoner som er preget av anerkjennelse skaper positive holdninger og fører til utvikling (Lassen 2002).

For PP-rådgiveren er det viktig med en bevisst holdning og refleksjon over egen rolle som rådgiver, dette kan være med å hjelpe en til å se seg selv utenfra (Lauritsen 2008). Bruk av kollegaveiledning sammen med erfaringer fra eget praksisfelt er med å øke refleksjonene rundt det arbeidet som gjøres i PP-tjenesten (Hustad 2008). Veiledning kan karakteriseres ved at det er et hiarkisk forhold mellom to eller flere parter, der den ene for eksempel har høyere kompetanse enn den som blir veiledet. I veiledning kan samtaler, planlegging og refleksjoner inngå som en del av arbeidet (Kokkersvold m.fl. 2001). En PP-rådgiver, skal med utgangspunkt i det problemet foresatte, lærere og barnehageansatte har, kunne gi informasjon/veiledning i form av fagkunnskap i forbindelse med didaktiske forhold, lover og regler og spesialpedagogiske tiltak (Kokkersvold m.fl. 2001). Samtidig som PP-rådgiverens oppgave ikke primært er å formidle kunnskap, men hjelpe foresatte, lærere og barnehageansatte til selv å komme i en prosess til å ta i bruk den kunnskapen han/hun trenger (Kokkersvold m.fl. 2001). Det vil si at den viktigste oppgaven for en PP-

rådgiver er å fremme foresatte, lærere og barnehageansattes vekst og mestring. Sammen må man lete etter de beste løsningene for råde søker (Befring/Tangen 2001).

Oppsummering hva kjennetegner en god rådgivertjeneste

Kokkersvold m.fl. referer til undersøkelser der det kommer fram at rådgivningstjenesten er sentral i forhold til å sikre kontinuitet og god tilrettelegging for elever med spesielle behov (Kokkersvold m.fl 2001). Det kreves i dag at PP-tjenesten bruker et helhetsperspektiv i arbeidet med barnet (Sognæs 2001). PP-tjenesten jobber direkte og indirekte med rådgivning og veiledning til foresatte, barnehager og skoler. Felles for alle som jobber i en rådgivningstjeneste som PP-tjenesten, er å være med å utvikle lærerens muligheter og ressurser. Det innebærer blant annet å utvikle kartleggingsmetoder for å sikre at man oppnår og forstår lærerens situasjon samt å være løsningsorientert i forhold til undervisningsopplegg og tiltak (Lassen 2002). Samtidig som PP-rådgiverens oppgave ikke primært er å formidle kunnskap, men hjelpe foresatte, lærere og barnehageansatte til selv å komme i en prosess til å ta i bruk den kunnskapen han trenger (Kokkersvold m.fl. 2001).

2.8 Evaluering av PP-tjenesten

Undersøkelsen er et evalueringsstudiet

For å kunne gjøre sammenlikninger eller evalueringer, vil jeg i dette kapitlet presentere evalueringskriteriene for oppgaven. I følge Sverdrup (2002) er det viktig i evalueringsforskning å utarbeide kriterier for å etablere forutsetninger for å vurdere måloppnåelse (Sverdrup 2002). Sverdrup mener sammenlikninger er en viktig evalueringsaktivitet og at det er et viktig grunnlag for å utarbeide kriterier (ibid).

Det er også tatt utgangspunkt i evalueringskriteriene og problemstillingen ved utarbeiding av spørreskjema.

Hva er utgangspunktet for kriteriene?

Ved utarbeiding av kriterier har jeg tatt utgangspunkt i opplæringslovens § 5-6 og kommunale føringer/målsettinger for interkommunal PP-tjeneste. De nasjonale kravene til PP-tjenesten er at det skal utarbeides sakkyndig vurderinger der loven krever det, samt bistå barnehagene og skolene med kompetanseheving og organisasjonsutvikling. Målsettingene til de tre kommunene som har etablert interkommunal PP-tjeneste, er at de ønsker en PP-tjeneste som har nærhet til brukerne og samarbeidsparter. Det innebærer at PP-tjenesten i samarbeid med barnehager og skoler etablerer faste planer for samarbeid. Videre ønsker kommunene en tjeneste som legger vekt på forebyggende arbeid gjennom system- og organisasjonsutvikling. Det skal foreligge faste planer før barnehagene/skolene henviser saker for utredninger til PP-tjenesten. Gjennom forebyggende arbeid skal saksmengden gå ned. Dette skal føre til kortere ventetid ved utredning. Den interkommunale PP-tjenesten skal skrive sakkyndige vurderinger der loven krever det og ha fokus på normalitet og alle elevers rett til opplæring. Men det skal gjennom forebyggende tiltak være et mål å redusere antall sakkyndige vurderinger.

Kriterier

Jeg skal i denne oppgaven evaluere på hvilken måte barnehagene og skolene opplever at PP-tjenesten møter deres behov for tjenester etter en omorganisering til interkommunal PP-tjeneste. Nedenfor vil jeg presentere evalueringskriteriene som jeg mener er viktige for oppgaven, etterfulgt av en begrunnelse for hvorfor jeg mener de bør være med i evalueringen. Disse kriteriene er også tatt med i utarbeidelse av spørreskjema og dette vil jeg komme tilbake til i kap. 3.4, der jeg redegjør for utarbeidelse av spørreskjema.

2.8.1 Kriterier for evalueringen

Ventetid

Et av målene med den interkommunale PP-tjenesten er at oppmeldinger og ventelista skal gå ned i form av forebyggende arbeid på system- og organisasjonsnivå (Modum kommune 2003). Det er derfor viktig å ta med ventetiden fra barnehagen/skolen henviser saken, til den er aktiv som et kriterie, og evaluere om ventetiden har blitt kortere.

Utredning, veiledning og oppfølging

Målet med dette kriteriumet er å se om barnehagene og skolene opplevde og opplever at de får den hjelpen de har behov for i forhold til utredning, veiledning og oppfølging av tidligere kommunale PP-tjenester, logoped/logopedtjenesten og interkommunal PP-tjeneste. Det er derfor av betydning å se dette kriteriumet opp mot problemstillingen som tar for seg om barnehagene og skolene opplever at PP-tjenesten møter deres behov for tjenester.

Systemarbeid

Den interkommunale PP-tjenesten skal ha fokus på forebyggende arbeid gjennom et systemrettet perspektiv. Målet er gjennom et tettere samarbeid å skape gode rammer for å arbeide forebyggende og målrettet for å tilrettelegge læringsmiljøet for den enkelte elev (Modum kommune 2003). Evalueringen blir sett i sammenheng med regional PP-tjeneste. Fokus på systemarbeid er i tråd med §5-6 i opplæringsloven. Det er derfor naturlig å ta dette med som et evalueringskriterium i oppgaven.

Er interkommunal PP-tjeneste mer til stede?

Det har vært en del kritikk i forhold til PP-tjenesten at de driver for lite utadrettet virksomhet. Det er derfor viktig i denne undersøkelsen å undersøke om barnehagene og skolene opplever at interkommunal PP-tjeneste er mer tilstede enn før.

Faste planer for samarbeid

Faste planer for samarbeid er et kriterium som er tatt med i evalueringen fordi dette er et av målene med den interkommunale PP-tjenesten. PP-tjenesten skal gjennom informasjonsutveksling og faste planer for samarbeid etablere en gjensidig kompetanseutvikling mellom barnehagene, skolene og interkommunal PP-tjeneste. Slik skal PP-tjenesten bli i bedre stand til å oppfatte barnehagenes og skolenes behov (Modum kommune 2003). Det skal foreligge klare handlingsplaner før barnehagen/skolen melder barn/elever opp til den interkommunale PP-tjenesten.

For at den interkommunale PP-tjenesten skal kunne jobbe forebyggende, ønsker utvalget at det etableres en fast kontaktperson som er godt kjent med barnehagens og skolens organisasjon. (Modum kommune 2003).

Sakkyndige vurderinger

Målet med dette kriteriet er å evaluere om barnehagene og skolene opplever at PP-tjenesten ivaretar likeverdighetsprinsippet i de sakkyndige uttalelsene og om de opplever at PP-tjenesten begrunner godt om hjelpen kan gis innenfor det ordinære opplæringstilbudet (Stette 2003). Videre er det et mål med dette evalueringskriteriet å redegjøre for om barnehagene og skolene bruker forslag til opplæringsmål i individuelle opplæringsplaner. I tillegg å se om de skisserte tiltakene i sakkyndig vurdering er i tråd med barnehagens og skolens tanker om opplæringsmål for barnet/eleven, samt om skisseringen av organisering er i tråd med hva barnehagen og skolen tenker den bør være for barnet/eleven (ibid) .

Hvordan ønsker dere PP-tjenesten organisert?

Målet med dette kriteriet er at barnehagene og skolene skal vurdere om de ønsker en interkommunal tjeneste eller kommunale tjenester med utgangspunkt i deres erfaringer både med kommunale PP-tjenester, logoped/logopedtjenesten, regional PP-tjeneste og interkommunal PP-tjeneste. Jeg ønsker at respondenten redegjør for hvilken organisering de ønsker for PP-tjenesten i tiden framover.

3. Metode

3.1 Innledning

I dette kapittelet vil det bli redegjort for valg av forskningsmetode. Først vil jeg redegjøre for valg av metodisk tilnærming og deretter belyse design og spørreskjema/postenquete. Etter dette vil jeg presentere populasjonen for undersøkelsen, beskrive gjennomføring av undersøkelsen og svarprosent. Til slutt redegjøres det for validitet, reliabilitet og forskningsetiske spørsmål.

3.2 Valg av metode

Det er vanlig å skille mellom to former for metodiske tilnærminger, kvalitativ og kvantitativ metode (Hellevik 2006). I følge Lund er statistikk begreper og metoder for å forklare og analysere et utvalg av personer og ut av det trekke slutninger og produsere resultater (Lund 2006). I masteroppgaven er jeg ute etter å undersøke et relativt stort antall foresatte, barnehager og skoler (populasjonsundersøkelse). En kvantitativ metode som analyserer massedata vil derfor være nødvendig. Jeg vil bruke spørreskjema som undersøkelsesinstrument. Jeg har valgt en systematisk oppbygging av spørsmål og svaralternativer for å sikre sammenlignbarhet (Lund 2006). Den systematiske oppbyggingen av spørsmålene i spørreskjema er delt inn i fire hoveddeler. I hver hoveddel er det variabler som er direkte sammenlignbare. Jeg vil komme nærmere inn på oppbygging av spørreskjema i kap. 3.3 der jeg redegjør for utarbeidelsen av spørreskjema. I kap. 3.7.1 tar jeg for meg begrepsvaliditet. I undersøkelsen er jeg ute etter å gjøre en populasjonsundersøkelse av den interkommunale PP-tjenestes brukere. Jeg vil i hovedsak benytte en deskriptiv tilnæringsmåte. I kvantitativ forskning gir forskeren sammenlignbare opplysninger om et større antall enheter og uttrykker disse opplysningene i form av tall og foretar en statistisk analyse (Hellevik 2006). I følge Lund (2006) handler deskriptiv eller

beskrivende statistikk om å beskrive en gruppe uten å trekke statistiske slutninger utover gruppen (Lund 2006). Det at jeg har valgt en kvantitativ undersøkelsesmetode og brukt postenquete for å samle inn data, innebærer også en del utfordringer fordi jeg har fått lite besvarelser på spørreskjema. På grunn av få svar fra foresatte, har jeg måttet foreta en endring på problemstillingen slik at jeg i det videre arbeidet konsentrerer meg om barnehager og skoler. Derfor har jeg måttet gjøre denne endringen av problemstillingen.

Design er en plan for hvordan jeg vil innhente data og fra hvem og hvilken metode jeg vil bruke for å få svar på min problemstilling (Sverdrup 2002). Surveydesign deles inn i to hovedgrupper, intervjudesign og spørreskjemadesign. I intervjudesign intervjuer forskeren intervjuere, mens i spørreskjemadesign blir spørreskjema delt ut til en gruppe (Lund 2006). I følge Lund (2006) er det viktig å skille mellom design og instrument. Survey er designet, mens spørreskjema er instrumentet jeg har brukt i oppgaven (ibid).

3.3 Spørreskjema/postenquete

Spørreskjema er delt inn i fire deler eller områder med utgangspunkt i fire organisasjonsformer. Innenfor disse områdene er det foretatt en evaluering ut fra kriteriene i oppgaven. Hver organisasjonsform evalueres ut fra samme evalueringskriterier. Den første delen har spørsmål som knytter seg til tidligere kommunale PP-tjenester, ventetid og oppfølging av saker. Andre delen er relatert til logoped/logopedtjenesten, ventetid og oppfølging av saker. Det tredje delen omhandler regional PP-tjeneste og systemarbeid. Mens den siste delen handler om interkommunal PP-tjeneste, ventetid, oppfølging/veiledning, systemarbeid og sakkyndige vurderinger. For å kunne gjøre sammenligninger, har jeg i de fire delene lagt inn samme spørsmål for å kunne ha et sammenlikningsgrunnlag. I den siste delen som omhandler interkommunal PP-tjeneste, har jeg i tillegg lagt til spørsmål som tar utgangspunkt i kommunenes målsettinger med den interkommunale PP-tjenesten. Spørsmålene i spørreskjema er utarbeidet med utgangspunkt i evalueringskriteriene

og problemstillingen. I undersøkelsen som var planlagt i forhold til foresatte, var det lagt vekt på et enkelt språk men denne har ikke vært gjenstand for undersøkelsen. Under hvert spørsmål har respondenten hatt mulighet til å skrive kommentarer. Mange av spørsmålene i spørreskjema er rangeringer med underutsagn der respondenten blir bedt om å rangere ut fra en skala holdninger/opplevelser/påstander i stemmer ikke, stemmer lite, stemmer i noen grad, stemmer i stor grad, ut fra svaralternativene i spørsmålet.

Det er sendt ut to forskjellige spørreskjema, et spørreskjema til foresatte og et til barnehager og skoler. Hovedpunktene i de to spørreskjemaene er like med inndeling i tidligere kommunale PP-tjenester, logoped/logopedtjenesten, regional PP-tjeneste og interkommunal PP-tjeneste. I spørreskjemaene er det spørsmål som knytter seg til bestemte erfaringer, situasjoner og rutiner respondentene har opplevd i kontakten med kommunale PP-tjenester, logoped/logopedtjeneste, regional PP-tjeneste og interkommunal PP-tjeneste. Det fulgte med et informasjonsskriv til hvert spørreskjema. I forhold til kvalitetssikring av spørsmålene i spørreskjema, burde jeg ha foretatt en pretest. Dette lot seg ikke gjøre i forhold til foresatte. Pretesten kunne ha kvalitetssikret hvordan informanten oppfattet spørsmålene, om de mistolket eller misforsto meningen med spørsmålene (Hellevik 2006).

3.4 Populasjonen i undersøkelsen

I følge Lund (2006) omfatter populasjonen alle personene som problemstillingen omfatter, mens utvalget består av den undergruppen som er valgt ut til å være med i undersøkelsen (Lund 2006). Jeg har i denne oppgaven valgt å gjøre en populasjonsundersøkelse. Det er to populasjoner som er med i undersøkelsen, populasjon 1 er barn/elever - foresatte og populasjon 2 er samtlige barnehager/skoler i de tre kommunene. Jeg har definert populasjon 1 i denne oppgaven til å gjelde alle barn/elever som har vært registrert i PP-tjenesten før 01.08.2004 og populasjon 2 er alle barnehager og skoler som har vært etablert før 01.08.2004. Siden det er datoen for skifte fra kommunale instanser til interkommunal PP-tjeneste. For å kunne gjøre

en evaluering av PP-tjenesten før og etter en sammenslåing til interkommunal PP-tjeneste, var kriteriet for å være med i undersøkelsen at foresatte og barnehager/skoler hadde erfaringer med både kommunale PP-tjenester, logoped/logopedtjenesten og eventuelt regional PP-tjeneste før sammenslåingen 01.08.2004. I tillegg måtte informantene ha erfaring med interkommunal PP-tjeneste etter sammenslåing til interkommunal PP-tjeneste. Utvelging av informanter ble gjort ved hjelp av interkommunal PP-tjenestes adressedatabase. Interkommunal PP-tjeneste sendte ut spørreskjemaene til den aktuelle populasjonen. (...) *metodisk kan vi sjå på enquete som eit kollektivt intervju, det inneber ei standardisert tilnærming, ved at eit spørreskjema går ut til mange personar samtidig*” (Befring 2002). Innsamlingen av data er gjort gjennom postenquete til barnehager og skoler som har vært etablert før 2004.

Det er sendt ut spørreskjema til 143 foresatte og 19 barnehager og 13 skoler.

Frafall av informanter kan være et problem ved bruk av spørreskjema (Lund 2006). På grunn av et stort frafall av informanter av foresatte (68.6 %), foretok jeg en endring av problemstillingen slik at jeg i det videre arbeidet avgrenset oppgaven til å gjelde populasjon 2, barnehager/skoler. De blir den endelige populasjonen i undersøkelsen.

Foresatte er en viktig brukergruppe i PP-tjenesten. Da disse ikke inngår i undersøkelsen, mister undersøkelsen en viktig informasjon om hvordan de opplever at PP-tjenesten møter deres behov for tjenester. Dette kan ha konsekvens for undersøkelsen i forhold til at det er et stort frafall av informanter. Grunnlaget for populasjonsundersøkelsen er derfor svekket.

3.5 Gjennomføring av undersøkelse

Før jeg startet opp med undersøkelsen, ble undersøkelsen godkjent av skolelederne i de tre kommunene. Undersøkelsen er gjennomført ved at det er sendt ut postenquete. Tilgang til adresser har jeg fått ved hjelp av interkommunal PP-tjenestes adressedatabase. Spørreskjema er sendt ut både til foresatte og styrere i barnehager

og administrasjonen på skoler. Fordi jeg har fått svært lite svar fra foresatte, har jeg måttet foreta en endring i problemstillingen. Jeg vil i det videre arbeidet med oppgaven kun konsentrere meg om svarene fra barnehagene/skolene. Foresatte, barnehager/skoler har fylt ut spørreskjema og returnert dem til interkommunal PP-tjeneste i en vedlagt svarkonvolutt med porto. Det fulgte et informasjonsskriv med hvert enkelt spørreskjema. Før jeg sendt ut spørreskjema og informasjonsskrive (vedlegg 5), ble spørreskjema og informasjonsskriv godkjent av Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). Undersøkelsen ble gjennomført i perioden 01.02.08 – 15.02.08. Jeg brukte lang tid på å få inn svar på undersøkelsen. Jeg sendte ut en puring til barnehager/skoler i de tre kommunene hvor skolelederne oppfordret instansene til å delta på undersøkelsen. Jeg fikk da inn noen få spørreskjema til. Jeg valgte etter to uker (midten av mars 2008) å sette en sluttstrek. I tillegg har jeg sendt ut brev til foresatte med oppfordring om å svare på undersøkelsen. Det har til sammen kommet inn 39.4 % svar. Etter at undersøkelsen var gjennomført, har informasjonen fra foresatte, barnehagene/skolene blitt bearbeidet og kvalitetssikret gjennom bruk av statikkprogrammet SPSS (Statistical Package for the Social Sciences).

3.6 Svarprosent

Det er sendt ut til sammen 32 spørreskjema til barnehager og skoler. Dette gir en svarprosent på 75. Modum har lavere svarprosent (68.4%) enn de to andre kommunene. I Sigdal har 77.7% av barnehagene og skolene deltatt i undersøkelsen. I Krødsherad har alle barnehagene og skolene svart på spørreskjema. Da det er liten svarprosent fra den største kommunen, kan det være med å påvirke det totale resultatet. Det kan stilles spørsmål om de som har svart fra Modum, er representative for de barnehagene/skolene i kommunen som ikke har svart på spørreskjema. På grunn av anonymitet og muligheten til å gi frie svar, har jeg ikke oversikt over hvilke barnehager/skoler som har svart. Det kan være interessant og drøfte hvem de 25% av barnehagen/skolene som ikke har deltatt undersøkelsen er. Da vi vet hvor mange barnehager og skoler det er totalt i de tre kommunene, viser det seg at det er

barnehagene som har prosentvis det største frafallet i undersøkelsen. Det vi vet, er at det er en del små private barnehager i de tre kommunene. Det kommer ikke fram av spørreskjema om det er en lite eller stor barnehage. Vi kan derfor ikke konkludere om det er de små, store, private eller kommunale barnehagene som ikke har svart på undersøkelsen.

Tabell 1. Totalt for undersøkelsen er det 75% av barnehagene/skolene som har svart på spørreskjema. Tabellen viser at det i Modum har deltatt 68.4% i undersøkelsen, og i Sigdal er det 77.7% som har svart på spørreskjema. I Krødsherad er det en svarprosent på 100%. Modum har flest barnehager og skoler representert. Fordi det er den kommunen med færrest svar prosentvis, vil dette bidra sterkt til resultatet. Det vil knytte seg en usikkerhet til dette i undersøkelsen.

Tabell 1: Deltakelse i undersøkelsen prosentvis i forhold populasjon, kommunevis

	Frequency	Antall barnehager og skoler som har fått tilsendt spørreskjema, kommunevis	Prosentvis deltakelse for hver kommune
Modum	13	19	68.4
Sigdal	7	9	77.7
Krødsherad	4	4	100.0
Total	24	32	75.0

3.7 Validitet og Reliabilitet

Anvendelse av de empiriske resultatene i ulike studier er avhengig av dataens validitet og reliabilitet (Nordahl 2008). Reliabilitet handler om hvor nøyaktige dataene er målt og hvor nøyaktig undersøkelsen er gjennomført (Lund 2002). Det sentrale spørsmålet blir hvorvidt jeg undersøker og måler det jeg gir meg ut for å måle og hvor gyldige måleresultatene er (Befring 2002). Dersom styrer og administrasjonen på skolen har konferert med andre ansatte i barnehage og skole i

forhold til utfylling av spørreskjema, vil dette være med å styrke reliabiliteten i oppgaven.

Validiteten i det empiriske arbeidet innebærer at det skal være størst mulig grad av overensstemmelse mellom det man ønsker å måle og det som måles (Lund 2002). I tillegg dreier validitet seg om oppgavens verdi som svar på problemstillingen evalueringen reiser. I følge Lund (2002) handler validitet om slutningene som trekkes av dataresultatet (Lund 2002). Cook og Campbell har utarbeidet et validitetssystem, med fire typer validitet. De fire typer av validitet er indre validitet, begrepsvaliditet, statistisk validitet og ytre validitet (Lund 2002). Indre kausalitet er ikke relevant for undersøkelsen da dette er en populasjonsundersøkelse. Det samme gjelder for statistisk validitet, men på grunn av stort frafall av informanter, ønsker jeg likevel å drøfte disse begrepene.

3.7.1 Begrepsvaliditet

Begrepsvaliditet handler om det instrumentet man har valgt å bruke faktisk måler det aktuelle fenomenet eller begrepet. I denne undersøkelsen vil begrepsvaliditet knytte seg til evalueringskriteriene. Evalueringskriteriene er laget ut fra nasjonale føringer og lokale målsettinger (se kap. 2.8.1 evalueringskriterier). Evalueringskriteriene er konkrete. Det har ikke vært vanskelig å definere spørsmålene knyttet til dem og de bør anses som akseptable. Hvor god validiteten er, handler om hvor godt disse er operasjonalisert. I følge Nordahl (2008) er det underbegreper tema, utsagn og spørsmål som skal dekke det begrepet som skal studeres (Nordahl 2008). I denne oppgaven har jeg prøvd å sikre god begrepsvaliditet gjennom å belyse interkommunal PP-tjeneste gjennom representative spørsmål i spørreskjema. I følge Hellevik (2006) er fenomenets eller begrepets egenskap bestemt gjennom ulike variabler (Hellevik 2006). Variablene i denne oppgaven er bygd opp ved at for eksempel spørsmålene i forhold til sakkyndige vurderinger er valide, relevante og sentrale begreper i forhold til å belyse sakkyndige vurderinger. Sakkyndige vurderinger er en sentral arbeidsoppgave i PP-rådgiverens arbeid. Evalueringskriteriene gjennom spørsmålene

i spørreskjema skal belyse viktige sider ved interkommunal PP-tjeneste (Hellevik 2006).

3.7.2 Ytre validitet

Da dette er en populasjonsundersøkelse, er ytre validitet er i utgangspunktet ikke relevant, fordi det var 25% av barnehagene og skolene som ikke har svart på undersøkelsen. Det kan likevel være interessant og diskutere om de som har svart representerer populasjonen. Det innebærer en vurdering for å kunne generalisere resultatene i undersøkelsen til de barnehager og skoler i Modum, Sigdal og Krødsherad som ikke var med i undersøkelsen. Det foreligger tre trusler i forhold til ytre validitet, men disse er ikke relevante for min oppgave, da det er en populasjonsundersøkelser (Nordahl 2008).

Krødsherad representerer hele populasjonene og i Sigdal har nesten alle svart, mens det i Modum er noe mer tvil knyttet til resultatet. Få signifikante forskjeller mellom kommunene kan tyde på at dette ikke har påvirket ytre validitet.

I følge Cook og Campell kan man se bort i fra indre validitet i deskriptiv forskning, fordi forskning som ikke behandler kausale spørsmål kalles beskrivende statistikk eller deskriptiv statistikk (Cook og Campell i Vedeler 2000).

3.7.3 Statistisk validitet

Statistisk validitet er heller ikke relevant for en populasjonsundersøkelse. Statistisk validitet handler om de statistiske forutsetningene for å foreta en analyse er til stede (Vedeler 2000). Statistisk validitet påvirker også de andre kvalitetskravene i validitetssystemet. I følge Lund (2006) kan man ikke tolke resultatet kausalt, begrepsmessig eller generalisere resultatene dersom den statistiske validiteten ikke er til stede. ”Dersom en god statistisk validitet skal være tilstede, må statistisk signifikans og rimelig sterk tendens være til stede” (Lund 2006). Jeg har i denne oppgaven vurdert statistisk validitet ved å signifikans teste ulike variabler i spørreskjema.

3.7.4 Reliabilitet

I kartlegging av undersøkelsen brukes reliabilitet for å finne hvor mye feilvarians det er i målingen, og det gir et uttrykk for hvor nøyaktig måleinstrumentet er. Det vil si at undersøkelsen skal gi de samme svar uansett når og hvor den blir utført. (Nordahl 2008). Reliabilitet er spørsmål om graden av målepresisjon eller målefeil, og den tar opp spørsmålet om forsker har klart å redusere målefeilene til et minimum, og hvor stabile og presise resultatene er (Befring 2002). Reliabilitet handler om hvor nøyaktig undersøkelsen er utført og hvor nøyaktig barnehagene/skolene har svart på spørsmålene. Jeg har sjekket om respondenten har svar konsekvent gjennom hele spørreskjema. Det kan vises ved at respondenten i for eksempel oppgave 1 i spørreskjema har svart i påstand 1, ”stemmer i stor grad” og på påstand 3, har svart ”stemmer ikke”. Det samme gjelder for eksempel oppgave 2 der respondenten på påstand 1 svarer ”stemmer ikke” og på påstand 3 svarer ”stemmer i stor grad”. Samtidig har jeg sjekket at jeg for eksempel ikke har registrert data feil eller at respondenten har misforstått spørsmålene. Resultatene som er lagt inn i SPSS programmet er dobbeltsjekket for å sikre nøyaktighet og at data er lagt inn riktig. Hvert spørreskjema ble nummerert slik at jeg kunne dobbeltsjekke og gå tilbake dersom det ble oppdaget feil i analyseprogrammet. En høy grad av pålitelighet gjør dataene egnet til å belyse problemstillingen vitenskaplig (Hellevik 2006).

3.8 Etiske betraktninger

I forskningssammenheng og i denne evalueringen har jeg prøvd å være bevisst på de etiske dilemmaer og svar man står overfor. (...) *like viktige vilkår er at forskninga må vere etisk truverdig, sannferdig – til å stole på*” (Befring 2002). Det vil si at jeg i undersøkelsen etter beste evne har forsøkt å unngå feil. Som forsker kan det oppstå konklusjoner som har større interesse for forskeren enn den vitenskapelige evidens som følge av en objektiv faglig innsats (ibid). Siden jeg jobber i den interkommunale PP-tjenesten, har jeg hele tiden prøvd å ha en objektiv tolkning. Men oppgaven vil uansett belyses gjennom mine ”briller” og erfaringer med tjenesten. Samtidig har jeg

vært bevisst over at slutninger og konklusjoner som er gjort har en solid forankring både teoretiske og metodisk. Selv om dette ikke har vært noe problem, har jeg vært bevisst at aktørene som inngår i evalueringen ikke har kunnet påvirke meg i forhold til konklusjoner som er gjort. ”*Eit berande forskningsetisk prinsipp slår fast at vi verken kan eller skal samle data for en kvar pris, altså utan omsyn til andre verdier*” (ibid). Etikk er læren om verdier eller livsprinsipper og hvordan disse tilpasses livets mange situasjoner. I forhold til masteroppgaven har det vært viktig for meg at informantene kjenner seg trygge på at deres anonymitet vil være sikret. Jeg har derfor oppbevart informasjonen som er kommet inn på en forsvarlig måte, og informantene er blitt gjort kjent med sin rett til innsyn i forskningen og resultatene av disse (ibid).

4. Presentasjon av resultater og drøfting

Jeg vil i dette kapitlet presentere og drøfte resultatene fra undersøkelsen. Jeg har brukt deskriptiv statistikk for å fremstille de innsamlede dataene. Jeg har i oppgaven presentert de empiriske dataene i frekvenstabeller og gjort sammenligninger av de innsamlede dataene.

Resultatene og drøftingen blir organisert i kapittel etter evalueringskriteriene. Resultatene presenteres i tabeller, og jeg vil kommentere resultatene konsekvent i denne rekkefølgen: Totale resultater, sentrale likheter/forskjeller mellom kommunene, skoler og barnehager. Samtidig er det sentralt å se dette i forhold til tidligere og nåværende organisasjonsform. Jeg har valgt å gjøre en oppsummering under hvert underkapittel/evalueringskriterie. De viktigste konklusjonene er drøftet nærmere i kap 5 ”avsluttende diskusjon i forhold til konklusjonene/oppsummeringene fra undersøkelsen og tidligere forskning”.

4.1 Kommune, barnehage og skole

Tabell 2. Tabellen viser at det er til sammen 24 barnehager og skoler som har svart på undersøkelsen. Totalt sett for alle tre kommunene er det flest barnehager med i undersøkelsen, til sammen 14 barnehager. Dette er en liten overvekt i forhold til skolene hvor det er 10 skoler som har svart på spørreskjema. I Modum er det 8 barnehager og 5 skoler som har deltatt i undersøkelsen. I Sigdal er det 4 barnehager og 3 skoler, mens det i Krødsherad er 2 barnehager og 2 skoler.

Tabell 2: Fordeling av barnehager/skoler kommunevis og totalt

	Barnehage	Skole	Total
Modum	8	5	13
Sigdal	4	3	7
Krødsherad	2	2	4
Total	14	10	24

4.1 Ventetid fra henvisning til saken er aktiv hos PP-tjenesten

Tabell 3 viser barnehagenes/skolenes rangering av om de opplever at det går lang tid fra oppmelding til saken var/er aktive hos tidligere kommunale PP-tjenester, logoped/logopedtjenesten og interkommunal PP-tjeneste.

Det er 58.3% av barnehagene/skolene som mener det gikk lang tid fra oppmelding til sakene var aktive hos tidligere kommunale PP-tjenestene. I forhold til tidligere logoped/logopedtjenesten er det 56.5% som mente det gikk lang tid fra oppmelding til de var aktive, og det er 57.2% av barnhagene/skolene som mener det går lang tid fra oppmedling til de er aktive. Resultatene fordeler seg jevnt og det er ikke dramatiske forskjeller eller signifikante utslag i resultatene. De viser at det ikke har vært noen stor endring med tanke på om ventetiden har gått ned fra tidligere kommunale instanser til interkommunal PP-tjeneste. I forhold til interkommunal PP-tjeneste er det et lite flertall av barnehager/skoler 57.2% mot 42.8% som opplever at det går lang tid fra de melder saker til de er aktive hos interkommunal PP-tjeneste. Resultatene fra spørreskjema viser at det er flere respondenter som mener det er for lang ventetid, og at dette ikke har blitt noe bedre etter interkommunal PP-tjeneste. Det er også en respondent som trekker fram at det er spesiell lang ventetid med tanke på å få logopedtjenester hos interkommunal PP-tjeneste.

En annen respondent skriver i tillegg til at det er for lang ventetid, at det også er for store krav før oppmelding, samtidig som det er treg saksgang hos interkommunal PP-tjeneste. Dette fører til frustrasjon hos foreldre og barnehage skriver respondenten. I følge Anthun (2002) henger lang ventetid hos PP-tjenesten sammen med at det er for stor saksmengde, i tillegg til at stat og kommune ikke har definert hvor stor saksmengde PP-tjenesten skal ha. Anthun mener det går utover kvaliteten på det arbeidet PP-tjenesten skal gjøre gjennom for høyt tidsforbruk og for lite effektive løsninger (Anthun 2002).

Tabell 3: Det går lang tid fra oppmelding til saken er aktiv hos interkommunal PP-tjeneste.

	Stemmer ikke i %	Stemmer i %	N
Sp. 1.3	41.7	58.3	42.8
Sp. 4.3	43.4	56.5	57.2
Sp. 2.3	42.8	57.2	100.0

* 4.3 - 1 ubesvart

** 2.3 - 3 ubesvarte

Det kan konkluderes i dette evalueringskriteriet at barnehagene og skolene opplever at det er for lang ventetid hos interkommunal PP-tjeneste. De skriver i spørreskjema at det ikke har blitt noe kortere ventetid fra tidligere kommunale PP-tjenester, logoped/logopedtjenesten til interkommunal PP-tjeneste. De opplever at det ikke er noen særlig forskjell eller forbedring med tanke på ventetid hos interkommunal PP-tjeneste. Som nevnt tidligere i oppgaven, er et av målene med den interkommunal PP-tjenesten at antall oppmeldinger og ventelista skal ned gjennom forbebyggende arbeid på system- og organisasjonsnivå (Modum kommune 2003).

4.2 Utredning, veiledning og oppfølging

Under dette kriteriet ønsker jeg å se nærmere på resultatene fra undersøkelsen og om barnehagene/skolene opplevde at de fikk den hjelpen de hadde behov for i forhold til utredning, veiledning og oppfølging fra de tidlige kommunale PP-tjenestene, logoped/logopedtjenesten og interkommunal PP-tjeneste. Samtidig vil jeg se nærmere på resultatene om barnehagene/skolene opplever at det blir tatt hensyn til deres synspunkter i forhold til interkommunal PP-tjenesten.

Tabell 4 viser om barnehagene/skolen opplevde at de fikk den veiledningen og oppfølgingen de hadde behov for hos de tidligere kommunale PP-tjenestene og logoped/logopedtjenesten. Resultatene fra undersøkelsen viser at barnehagene/skolene opplevde at de fikk den veiledningen og oppfølgingen de hadde

behov for fra tidligere kommunale PP-tjenester (72.8%) og logoped/logopedtjenesten (91.3%). Med en så prosentuell høy andel av barnehagene/skolene kan vi konkludere med at barnehagene/skolene opplevde at de fikk den hjelpen de hadde behov for fra tidligere kommunale instanser.

Tabellen viser at 27.2% av barnehager/skoler mener de ikke fikk den hjelpen de hadde behov for hos tidligere kommunale PP-tjenester. I forhold til logoped/logopedtjenesten er det 8.7% av barnehager/skoler som mener de ikke fikk den veiledningen og oppfølgingen de hadde behov for fra tidligere logoped/logopedtjenesten. Resultatene fra denne undersøkelsen stemmer ikke overens med resultatene fra Andestads undersøkelse der det kom frem at skolene mener PP-tjenesten bruker for lite tid til veiledning til lærerne. Lassen (2002) mener det er viktig når en jobber i en rådgivningstjeneste som PP-tjenesten at man har fokus på å utvikle lærernes muligheter og ressurser (Lassen 2002). Dette ønsket jeg å fokusere på i spørreskjema. Resultatene fra undersøkelsen kan indikere at barnehagen/skolene opplevde at de kommunale PP-tjenestene og logoped/logopedtjenesten hadde fokus på å utvikle deres muligheter og ressurser.

Tabell 4: Veiledningen og oppfølging

	Stemmer ikke i %	Stemmer i %	N
Sp. 2.1	27.2	72.8	22
Sp. 5.1	8.7	91.3	23

* 2 ubesvarte

** 1 ubesvart

Tabell 5 viser at det er 95.7% av barnehagene/skolene som mener det blir tatt hensyn til deres synspunkter i forbindelse med utredninger hos interkommunal PP-tjeneste. På en annen side samsvarer ikke dette med Andestads (1999) undersøkelse. Der framkommer det at lærerne mente at PP-rådgiveren overprøvde deres forståelse av saken gjennom sakkyndige vurderinger og lærerne opplevde at de ble invitert til samarbeid gjennom PP-rådgiverens forståelse av saken (Andestad 1999). Resultatene

fra min undersøkelsen viser noe annet ford barnehagen og skolen opplever at de får komme med sine observasjoner i saken.

Tabell 5: Vi blir hørt og det blir tatt hensyn til våre synspunkter/observasjoner i forbindelse med utredninger hos interkommunal PP-tjeneste.

		Frequency	Valid Percent
Valid	Stemmer ikke	1	4.3
	Stemmer	22	95.7
	Total	23	100

N=23 (1 ubesvart)

Tabell 6 viser at det er 82.6% av barnehagene/skolene som mener interkommunal PP-tjeneste bruker lang tid på utredninger av barnet/eleven. Undersøkelsen til Samuelsen/Clifford (1998) viser at PP-tjenesten bruker mest tid på utredninger og oppfølginger (Samuelsen/Clifford 1998). I Anthuns (2002) undersøkelse kommer det derimot fram at lærerne ønsker en PP-tjeneste som gir direkte utredning, behandling og oppfølging av elevene (Anthun 2002).

Det var totalt 72.8% (tabell 4) av barnehagene/skolene som svarte at de fikk den veiledningen og oppfølgingen de hadde behov for fra tidligere kommunale PP-tjenestene, mens 91.3% (tabell 4) av barnehagene/skolene var fornøyde med veiledningen og oppfølgingen de fikk fra logoped/logopedtjenesten. Dette samsvarer med Samuelsen/Cliffords (1998) undersøkelse som viser at PP-tjenesten bruker mer tid på utredning og oppfølging (Samuelsen/Clifford 1998).

Det er 82.6% av barnehagene/skolene som mener interkommunal PP-tjeneste bruker lang tid på utredning. Ser vi dette i sammenheng med resultatene fra Anthuns (2002) undersøkelse viser hans data at lærerne ønsker en mer direkte utredning, behandling og oppfølging av elevene, samt en PP-tjeneste som observerer og gir mer direkte veiledning. De ønsker at PP-tjenesten er mer til stede ved utarbeiding og oppstart av tiltak. I tillegg fant han ut i undersøkelsen at PP-tjenesten best kan hjelpe barna ved å

hjelp de involverte voksne, det vil si foresatte og lærere (Anthun 2002). Tidsstudiet til Bræin viser at PP-tjenesten i 2005 bruker mer tid til utadrettet virksomhet i forhold til tidligere studier han har foretatt (Bræin 2005).

Samlet sett kan vi konkludere med at barnehagene/skolene opplevde at de fikk den veiledningen de hadde behov for av tidligere kommunale PP-tjenesten og logoped/logopedtjenesten. I forhold til interkommunal PP-tjenesten viser resultatene fra undersøkelsen at 95.7% (tabell 5) av respondentene mener interkommunal PP-tjeneste ivaretar læreren og barnehagens synspunkter ved utredning. Det betyr at barnehagen/skolen opplever at PP-tjenesten har fokus på dem som brukere og er lydhøre i forhold til deres synspunkter og observasjoner i forbindelse med utredninger av barnet/eleven. Andestad/Hatling (1999) trekker fram i sitt forskningsarbeid at et godt første inntrykk er viktig for at samarbeidet og rådgivningen skal bli vellykket (Andestad/Hatling 1999). Lassen mener det er viktig at PP-rådgiveren er oppmerksom og interessert i problemet, og viser at han/hun bryr seg om den som søker hjelp (Lassen 2002). I en annen undersøkelse foretatt av Andestad (1999), viser resultatet at foresatte og lærere opplever at de blir invitert til et samarbeid gjennom PP-rådgiverens opplevelse av saken (Andestad 1999). Dette samsvarer ikke med resultatene i denne undersøkelsen. Barnehagene/skolene derimot opplevde at de fikk god hjelp fra tidligere kommunale PP-tjeneste og logoped/logopedtjeneste. Idsøe (2006) sin undersøkelse viser at PP-tjenesten prioriterer høyest behandling og diagnostisering på individnivå. En mulig årsak til at PP-tjenesten fortsatt prioriterer individsaker kan være at skolene har forventninger om at PP-rådgiveren jobber på individnivå og av den grunn ber om mer tradisjonell hjelp (Idsøe 2006).

Tabell 6: Opplever barnehagen/skolen at interkommunal PP-tjeneste generelt bruker lang tid på utredninger av barn/elever

		Frequency	Valid Percent
Valid	Stemmer ikke	4	17.4
	Stemmer	19	82.6
	Total	23	100

N=23 (1 ubesvart)

Det kan konkluderes med at barnehagene/skolene opplevde at de fikk god hjelp til utredning og veiledning fra tidligere kommunale PP-tjenester og logoped/logopedtjeneste. I forhold til interkommunal PP-tjeneste opplever barnehagene/skolene at det blir tatt hensyn til deres sysnpunkter/observasjoner i forbindelse med utredninger av barnet/eleven.

4.3 Faste planer for samarbeid

I evalueringen ønsker jeg å se resultatene fra undersøkelsen opp mot interkommunal PP-tjenestes faste planer for samarbeid. Jeg ønsker å se nærmere på om barnehagene/skolene mener de har utbytte av kontaktmøtene, samt og se forskjellen mellom barnehagene og skolene. Kontaktmøte er et fast møtepunkt der barnehagene/skolene kan drøfte problemstillinger og uoppmeldte saker med kontaktpersonen i PP-tjenesten. Skolene har disse møtene en gang i måneden, mens barnehagen har kontaktmøte 2 ganger i halvåret.

Tabell 7 viser at det er 95.7% av barnehagene/skolene som mener de har utbytte av kontaktmøtene, mens det var 4.3% som mener de ikke har utbytte av kontaktmøtene. Undersøkelsen til Andestad (1999) viser at skolene ønsker en fast kontaktperson på skolen og minst mulig skifte av kontaktperson slik at det blir et samarbeid over tid (Andestad 1999).

Det betyr at de aller fleste barnehagene/skolene som har vært med i undersøkelsen mener de har gevinst av kontaktmøte som en fast samarbeidsform. Kontaktmøter kan betraktes som en indirekte og forebyggende arbeidsform, der barnehagene og skolene kan drøfte uoppmeldte saker, samt få råd og tips til tiltak ut fra problemstillinger. Samtidig skal barnehagene/skolene drøfte oppmeldinger på kontaktmøte før de henvises til PP-tjenesten. Dette samsvarer med undersøkelsen til Samuelsen/Clifford (1998) som anbefaler at PP-tjenesten og skolen diskuterer saker og avklarer hvilke tiltak barnehagen/skolen skal gjøre før de henviser til PP-tjenesten. En skole uttaler at de er fornøyd med den fleksibilitet interkommunal PP-tjeneste viser i forhold til at dersom skolen ikke har saker til kontaktmøte, kan denne tiden benyttes til

observasjon eller andre ting skolen ønsker. Dette er i samsvar med hva Andestad (1999) fant ut i sitt forskningsarbeid, der lærerne ønsker en PP-tjeneste som observerer mer i klasser og gir mer direkte veiledning.

Tabell 7: Har barnehagen/skolen utbytte av kontaktmøte

		Frequency	Valid Percent
Valid	Ja	22	95.7
	Nei	1	4.3
	Total		100.0

N=23 (1 ubesvart)

Tabell 8 viser at det er 12 barnehager og 10 skoler som mener de har utbytte av kontaktmøte, samtidig er det 1 barnehage som mener de ikke har utbytte av kontaktmøtene. En respondent uttaler at de har gode muligheter til å variere kontaktmøtene etter behov, mens en annen respondent skriver at de gjerne skulle hatt kontaktpersonen inn oftere i forhold til elevens dagligliv, klasse- og gruppeobservasjon.

Vi kan konkludere med at det ikke er signifikante forskjeller mellom barnehagene og skolene i forhold til om de opplever at de har utbytte av kontaktmøtene med den interkommunale PP-tjeneste. Det er flere respondenter som skriver på spørreskjema at utbytte av kontaktmøtene er noe personavhengig. Samuelsen/Clifford (1998) anbefaler i sin undersøkelse at PP-tjenesten avklarer med barnehagene og skolene hvilke tiltak som skal foretas før de henviser til PP-tjenesten. Samtidig anbefaler de i sin undersøkelse at henvisninger diskuteres med PP-tjenesten før de henvises, dette for å redusere antall henvisninger (Samuelsen/Clifford 1998). Dette er i tråd med målsettingen med interkommunal PP-tjenestes kontaktmøter, der barnehagene/skolene skal drøfte saker med PP-tjenesten før de henvises. Saker som ikke har vært drøftet med PP-tjenesten på forhånd blir sendt tilbake for en drøfting på neste kontaktmøte.

Tabell 8: Sammenligner hvem som svarer og om de har utbytte av kontaktmøte.

Hvem svarer	Ja	Nei	Total
Barnehage	12	1	13
Skole	10	0	10
Total	22	1	23

Kji-kvadrat = .37 Cramer's V = .18 p = .37

Tabell 9. Det er totalt 91.7% av barnehagene/skolene som mener de får hjelp til å sette i gang de tiltakene de har behov for. Mens 8.3% av barnehagene/skolene mener de ikke får hjelp til å sette i verk tiltakene de har behov for. I Bræins (2005) undersøkelse kommer det frem at PP-tjenesten har en mer aktiv utadrettet arbeidsstil enn i tidligere undersøkelser han har foretatt (Bræin 2005/06).

Tabell 9: Barnehagen/skolen får hjelp til å sette i gang de tiltak vi har behov for

		Frequency	Valid Percent
Valid	Stemmer ikke	2	8.3
	Stemmer	22	91.7
	Total	24	100

N=24

Tabell 10 viser at det er 2 barnehager som mener de ikke har utbytte av kontaktmøtene, mens 12 barnehager og 10 skoler mener de har utbytte av kontaktmøtene. Anthun (2002) trekker fram i sin undersøkelsen at det er et klart forbedringspotensiale i PP-tjenesten med tanke på kvalitet i forhold til effekten og produktene av tjenesten og arbeidsprosessen med sakene (Anthun 2002). Vi kan konkludere med at det ikke er signifikante forskjeller mellom barnehagene og skolene i forhold til om de opplever om de får hjelp til å sette iverk de tiltakene de har behov for.

En skole opplever at de har utbytte av kontaktmøtene, men de ønsker å ha PP-tjenesten mer til stede på skolen i forhold til elevenes dagligliv og gruppe/klasseobservasjon. Respondenten tror dette kan bli vanskelig for PP-tjenesten da det er for stor saksmengde og for lite ansatte til å få dette gjennomført. I Andestads (1999) forskning ønsker læreren at PP-tjenesten observerer mer i klassen, gir mer direkte veiledning og er mer tilstede over tid spesielt ved utarbeidelse og igangsetting av tiltak (Andestad 1999).

Tabell 10: Sammenligner barnehage og skole og om de opplever å få hjelp til å sette i gang tiltak.

Hvem svarer	Stemmer ikke	Stemmer	Total
Barnehage	2	12	14
Skole	0	10	10
Total	2	22	24

Kji-kvadrat = .08 Cramer's V = .08 p = .45

I forhold til faste planer for samarbeid kan det konkluderes med at barnehagene/skolene er fornøyde og føler de har utbytte av kontaktmøtene til PP-tjenesten. Og det er ikke signifikante forskjeller mellom barnehagene i forhold til om de føler de får hjelp av PP-tjenesten til å sette iverk de tiltakene de har behov for.

4.4 Systemarbeid

Dette kriteriet vurderer resultatene fra undersøkelsen i forhold til systemarbeid og forebyggende arbeid gjennom et systemrettet perspektiv.

Det kan konkluderes med at det prosentuellt har vært en nedgang i systemsak henvisninger fra regional PP-tjeneste til interkommunal PP-tjeneste. Samtidig er det viktig å trekke fram at det er flere ubesvarte respondenter i forhold til regional PP-tjeneste enn interkommunal PP-tjeneste. Idsøe (2006) påpeker i sin undersøkelse at det ikke har vært noen signifikant endring i PP-rådgiverens arbeidsoppgaver i forhold

til forebyggende systemarbeid etter intervensjonsprogrammet SAMTAK. Han mener en mulig årsak til at PP-tjenesten fortsatt primært jobber på individnivå, kan være at skolene har forventninger om at PP-rådgiverne jobber med individsaker og ut fra det ber mest om tradisjonell hjelp (Idsøe 2006). I Andestands (1999) undersøkelse kommer det fram at skolene ønsker at PP-tjenesten prioriterer individsaker framfor systemarbeid (Andestand 1999). I en annen undersøkelse foretatt i 2003 viser resultatet at skolene ønsker at PP-tjenesten i mindre grad legger vekt på individsaker og heller fokuserer på systemrettet arbeid (Slåtten 2003).

Tabell 11 viser at det er 41.7% av skolene som har henvist systemsaker til tidligere regional PP-tjeneste, mens det er 58.3% som ikke har henvist systemsaker til regional PP-tjeneste.

Det må presiseres at regional PP-tjeneste kun jobbet i forhold til skoler. Det er 2 barnehager som har krysset av på dette spørsmålet. De har trolig tolket informasjonen som ble gitt før spørsmålet feil. En annen mulighet er at spørsmålet var formulert dårlig. Det må trekkes fram at det er 12 skoler som ikke har svart på dette spørsmålet.

Tabellen 11 viser hvor mange barnehager/skoler som har henvist systemsak/er til interkommunal PP-tjeneste. Det er 34.8% (tabell 11) av barnehagene/skolene som har henvist systemsak/er til interkommunal PP-tjeneste. Mens det er 65.2% (tabell 11) av barnehagene/skolene som ikke har henvist systemsaker til interkommunal PP-tjeneste. I forhold til begge instansene er det over halvparten av barnehagene/skolene som ikke har henvist systemsaker. Dette kan ha sammenheng med at flertallet av respondentene er barnehager i denne undersøkelsen, og de har tradisjonelt sett meldt færre systemsaker til PP-tjenesten.

Resultatet viser at det har vært få oppmeldinger på systemsaker både til regional PP-tjeneste og interkommunal PP-tjeneste. I følge undersøkelsen til Anthun (2002) ønsker lærerne at PP-tjenesten prioriterer å arbeide forebyggende med systemarbeid og spesialpedagogiske tiltak (Anthun 2002). Dette stemmer ikke overens med resultatene fra denne undersøkelsen fordi det er få oppmeldte saker.

En respondent skriver i forhold til erfaringer fra systemarbeid, at interkommunal PP-tjeneste kom med selvfølgheter. Det virket som om de som jobbet med saken hadde liten erfaring fra lignende saker. Anthun (2002) påpeker at det er viktig at PP-rådgiverene har kunnskaper om å lede et systemarbeid for å lykkes i et endringsarbeid. Han trekker fram at det er viktig at man i et systemarbeid skaper felles erkjennelse av behov og får et felles ståsted, samtidig som man skaper felles visjoner og forpliktelser (Anthun 2002). Tidligere forskning i forhold til interkommunalt samarbeid, anbefaler PP-tjenesten å øremerke stillinger for å ivareta det mer systemrettede arbeidet (Anthun 2002).

Tabell 11: Har skolen henvist systemsak/er

	Ja i %	Nei i %	N
Sp. 7	41.7	58.3	12
Sp. 10	34.8	65.2	23

* 7 - 12 ubesvarte

** 10 – 2 ubesvart

Jeg stilte spørsmål om om barnehageansatte/lærere har blitt bedre istand til å sette i verk tiltak på egenhånd og om systemsaker har ført til økt kompetanse? Resultatene fra disse to spørsmålene henger sammen. Begge viser et høyt antall respondenter som ikke har svart. En årsak til at de ikke har svart på spørsmålet kan være at barnehagen/skolen ikke har meldt systemsak/er til interkommunal PP-tjeneste eller at respondentene synes det er vanskelig å definere om systemarbeidet i deres organisasjon har ført til økt kompetanse blant de ansatte.

Det er en barnehage som skriver i spørreskjema at de overfører kompetanse til resten av organisasjonen ved at alle ansatte er med på kurs, samt at problemstillinger blir drøftet på personalmøter. En skole skriver at de ikke har overført kompetanse til resten av organisasjonene fordi de opplevde at kunnskapene var lite overførbare. Det kom fram i Slåttens (2003) undersøkelse at ledelsen på skolene ikke vektlegger arbeidet med å sikre overføring av kompetanse til resten av organisasjonen (Slåtten

2003). Anthun (2002) mener at stor saksmengde hos PP-tjenesten går utover det systemrettede arbeidet (Anthun 2002).

Vi kan under dette evalueringskriteriet konkludere med at det har vært få oppmeldinger til regional PP-tjeneste og det har ikke vært noen økning i antall oppmeldinger etter omorganisering til interkommunal PP-tjeneste. De barnehagene/skolene som har hatt systemarbeid opplever at de ansatte har blitt bedre i stand til å sette iverk tiltak på egenhånd, samtidig som barnehagen/skolen skriver at de har fått økt kompetanse gjennom systemarbeid med interkommunal PP-tjeneste. Men dette gjelder kun de få barnehagene/skolene som har svart på spørsmålet.

4.5 Sakkyndige vurderinger

Målet med dette kriteriet er å se resultatene fra undersøkelsen i sammenheng med forskning i forhold til sakkyndig vurderinger.

Tabell 12 viser at det er 23 barnehager/skoler som mener at utredning og sakkyndig vurdering gir dem bedre evne til å håndtere problemene/legge til rette i ettertid av en utredning. Samuelsen/Clifford (1998) mener PP-tjenesten gjennom oppdatering av sakkyndige vurderinger, kvalitetssikrer om barnehagene og skolene gjennomfører de avtalte målene i forhold til barnet/eleven (Samuelsen/Clifford 1998). I Andestads (1999) forskning mener læreren at PP-tjenesten bruker mer tid på sakkyndig vurderinger enn veiledning og rådgivning til lærerne (Andestad 1999).

Tabell 12: Gir utredning og sakkyndig vurderinger barnehagen/skolen bedre evne til å håndtere problemer/tilrettelegge i ettertid av en utredning?

		Frequency	Valid Percent
Valid	Ja	23	100.0
	Nei		
	Total	23	100.0

N = 23 (1 ubesvart)

Tabell 13. Det er totalt 22 barnehager/skoler som mener forslag til opplæringsmål stemmer overens med deres tanker om mål for barnet/eleven. Dette resultatet stemmer ikke overens med undersøkelsen til Andestad (1999) der foresatte og læreren opplever at PP-rådgiveren overprøver deres forståelse av saken gjennom sakkyndig vurderinger, og de opplever at de inviteres til et samarbeid gjennom PP-rådgiverens forståelse av saken (Andestad 1999). En respondent uttaler at det er færre elever med IOP etter omorganiseringen til interkommunal PP-tjeneste, samtidig har de elevene som har vedtak etter §5.1 mer omfattende tilretteleggingsbehov. Dette stemmer overens med undersøkelsen Bræin gjorde i Møre og Romsdal, der han fant ut at PP-tjenesten hadde redusert antall sakkyndige uttalelser fra 1996 til 2005. Bræin stiller spørsmål om elevene får tilstrekkelig hjelp i forhold til tilpasset opplæring når målet er at antall sakkyndige vurderinger skal gå ned (Bræin 2005/06).

En annen respondent ønsker at de sakkyndige vurderingene kunne vært mer konkrete, samtidig uttrykker respondenten at de kunne vært flinkere til å spørre om den hjelpen de savner. I forskningen til Andestad (1999) kommer det fram at læreren ønsker at rådgivningen fra PP-tjenesten skjer over tid slik at de ikke står alene om tiltak og gjennomføring (Andestad 1999). En skole skriver at det varierer hvor godt organiseringen er skissert i de sakkyndige vurderinger, samt om det samsvarer med skolens tanker om organisering. En annen skole mener PP-tjenesten har for lite kunnskap om skolehverdagen, timerressurser og lærerens manglende muligheter i form av å kunne gi undervisning i liten gruppe eller en til en. PP-tjenesten driver ofte rådgivningen indirekte, og prosessen krever et samarbeid mellom foresatte, lærere og PP-rådgiveren, hvor alle har forskjellige ståsted (Andestad/Hatling 1999).

Det er flere barnehager som skriver i spørreskjemaet at de sakkyndige vurderingene kunne vært mer konkrete, ofte blir de for generelle. En barnehage skriver at noen ganger kan det virke som om det er et "samlebånd" preg over de sakkyndige vurderingene. Det er også flere barnehager som skriver at størrelsen på ressurstildelingen samt fordelingen av timer pedagog versus assistent burde vært med i de sakkyndige vurderingene.

Tabell 13: PPT's forslag til opplæringsmål i sakkyndige uttalelse stemmer generelt godt med barnehagens/skolens tanker om opplæringsmål for barnet/eleven

		Frequency	Valid Percent
Valid	Stemmer ikke	0	0.0
	Stemmer	22	100.0
	Total	22	100.0

N = 22 (2 ubesvart)

Det kan konkluderes i forhold til kriteriet sakkyndige vurderinger at barnehagene og skolene opplever at utredning og sakkyndige vurderinger gir dem bedre evne til å håndtere problemene til barnet/eleven. I tillegg opplever barnehagene/skolene at forslag til opplæringsmål i de sakkyndige vurderingene stemmer overens med deres tanker for opplæring.

4.6 Hvordan ønsker dere PP-tjenesten organisert?

Målet med dette evalueringskriteriet er å se resultatene opp mot tidligere forskning med tanke på organisering av PP-tjenesten. Samtidig ønsker jeg å trekke en konklusjon i forhold til hvordan barnehagene og skolene ønsker PP-tjenesten organisert.

Tabell 14 viser at 69.2% av barnehagene/skolene mener at interkommunal PP-tjeneste innfrir framfor tidligere kommunale PP-tjenester, logopedtjeneste og regional PP-tjeneste. Det er 30.8% av barnehagene/skolene som mener interkommunal PP-tjeneste ikke innfrir i forhold til tidligere kommunale instanser. Det er viktig å trekke fram at det er 11 barnehager/skoler som ikke har svart på spørsmålet. Det utgjør litt under halvparten av alle barnehagene/skolene som er med i undersøkelsen. Kan det være at spørsmålet er dårlig formulert, eller kan det være at respondenten opplever at det er vanskelig å sammenligne interkommunal PP-tjeneste mot tidligere kommunale instanser?

Tabell 14: Opplever barnehagen /skolen at interkommunal PP-tjeneste i større grad innfrir deres behov for tjenester/hjelp i forhold til tidligere kommunale PP-tjenester, logopedtjeneste og regional PP-tjeneste?

		Frequency	Valid Percent
Valid	Ja	9	69.2
	Nei	4	30.8
	Total	13	100.0

N = 13 (11 ubesvarte)

Tabell 15 viser ingen sorksjell og vi kan konkludere med at interkommunal PP-tjeneste innfrir på lik linje med tidligere kommunal instanser.

Det er totalt 9 barnehager og skoler som mener interkommunal PP-tjeneste innfrir framfor tidligere kommunale instanser, mens det er 4 barnehager/skoler som mener interkommunal PP-tjeneste ikke innfrir i forhold til tidligere kommunale instanser. I Modum er det 4 barnehager/skoler som mener interkommunal PP-tjeneste innfrir, og 1 barnehage/skole som mener interkommunal PP-tjeneste ikke innfrir framfor kommunale instanser. I Sigdal er det 4 barnehager/skoler som mener interkommunal PP-tjeneste innfrir framfor kommunal PP-tjeneste, og i Krødsherad er det 1 barnehage/skole som mener interkommunal PP-tjeneste innfrir og 3 barnehager/skoler som mener interkommunal PP-tjenesten ikke innfrir framfor koimmunal PP-tjeneste.

En respondent skriver på spørreskjema at interkommunal PP-tjeneste gir et større fagmiljø og vi får dekket flere behov. En annen respondent synes det er god kvalitet som ytes fra de personene barnehagen har fått tildelt som saksbehandlere. Anthun (2002) mener det er brukernes behov og forventninger som ligger til grunn for hva som er et godt kvalitetsarbeid (Anthun 2002). En tredje respondent skriver at interkommunal PP-tjeneste gir tettere veiledning og oppfølging gjennom hyppigere besøk og observasjon i barnegruppa. Kokkersvold (2001) referer til en undersøkelse

der det kommer fram at rådgivningstjenester som PP-tjenesten, er sentral for å sikre kontinuinet og god tilrettelegging for elever med spesielle behov (Kokkersvold m.fl 2001).

Tabell 15: Sammenligner kommunene - interkommunal PP-tjeneste innfrir fremfor kommunale PP-tjenester, logoped/logopedtjeneste og regional PP-tjeneste

Hvilken kommune	Ja	Nei	Total
Modum	4	1	5
Sigdal	4	0	4
Krødsherad	1	3	4
Total	9	4	13

Kji-kvadrat = .37 Cramer's V = .18 p = .37

Tabell 16 viser at det i alle tre kommunene er 23.5% som ønsker kommunale PP-tjenester og 76.5% som ønsker en interkommunal PP-tjeneste. En respondent skriver i spørreskjema at de opplever at det fungerer bedre i dag med interkommunal PP-tjeneste. Respondenten tror PP-tjenesten har behov for et fagfelleskap slik det er i dag. En annen respondent uttaler at det er hjelp, samarbeid, veiledning, dialog osv. som er viktig, og ikke hvordan tjenesten er organisert. En tredje respondent skriver at forutsetningen for interkommunal PP-tjeneste er at vi kan nyttiggjøre oss bredden av fagkompetansen og få langt hyppigere kontakt og veiledning. Ellers ønsker vi kommunal PP-tjeneste.

Tabell 16: Ut fra deres erfaring med kommunal PP-tjeneste, logoped/logopedtjenesten, regional PP-tjeneste og interkommunal PP-tjeneste. Hvordan ønsker dere tjenesten organisert i tiden fremover?

		Frequency	Valid Percent
Valid	Kommunal PPT	4	23.5
	Interkommunal PPT	13	76.5
	Total	17	100.0

N = 17 (7 ubesvarte)

Tabell 17 viser fordelingen kommunevis. Resultatet for Modum viser at det er en lik fordeling, 4 barnehager/skoler som ønsker kommunal PP-tjeneste og 4 barnehager/skoler som ønsker interkommunal PP-tjeneste. I Sigdal er det 6 barnehager/skoler som ønsker en interkommunal PP-tjeneste, mens det i Krødsherad er 3 barnehager/skoler som ønsker en interkommunal PP-tjeneste.

Tabell 17: Krysstabell for hvor mange i hver kommune som ønsker kommunal PP-tjeneste og interkommunal PP-tjeneste.

Hvilken kommune	Kommunal PPT	Interkommunal PPT	Total
Modum	4	4	8
Sigdal	0	6	6
Krødsherad	0	3	3
Total	4	13	17

Av tabell 18 ser vi at det er 3 skoler og 1 barnehage som ønsker kommunal PP-tjeneste. Ser man tabell 17 og 18 sammen, er barnehagene/skolene hjemmehørende i Modum. Vi har sett tidligere i undersøkelsen at barnehagene/skolene opplevde at de fikk god hjelp fra tidligere kommunale PP-tjenester og logopedtjenesten. Det er 7 barnehager og 6 skoler som ønsker interkommunal PP-tjeneste. Det er 4 respondenter fra Modum og allr respondentene fra Sigdal og Krødsherad som ønsker en interkommunal PP-tjeneste. Dette kan trolig henge sammen med at Sigdal ikke hadde PP-tjeneste de siste årene før omorganisering på grunn av vansker med å få tilsatt fagfolk i PP-tjenesten. Krødsherad hadde kun en ansatt i 60% stilling i PP-tjenesten.

Flere av respondentene skriver at interkommunal PP-tjeneste utgjør en større bredde av fagkompetanse. Den gir langt hyppigere kontakt og veiledning. Mens en annen respondent skriver at et fagfellesskap er viktig for at PP-tjenesten skal fungere. En tredje respondent skriver at dersom man hadde fått fagpersoner i PP-tjeneste stillinger i kommunen ville det vært bedre med kommunal PP-tjeneste. En annen respondent skriver at de har vært heldig med kontaktpersonene fra interkommunal PP-tjeneste.

Dette er årsaken til at de er fornøyde med en interkommunal PP-tjeneste. Flere respondenter mener det viktigste er hjelp, samarbeid, veiledning og dialog, ikke hvordan tjenesten er organisert. En annen respondent skriver at det virker som om interkommunal PP-tjeneste er velorganisert. Og det er positivt at det er flere saksbehandlere inne i ulike saker. Barnehagen/skolen opplever å få god hjelp. En respondent skriver at de kun ønsker en PP-rådgiver på deres skole.

En respondent uttaler at det er god kvalitet over tjenestene i form god kommunikasjon, tydeligere tips og råd for å endre vanskene som ytes fra de personene deres barnehage har fått tildelt. ”Dette er bedre enn når det var kommunal PP-tjenesten”. Anthun (2002) mener det er viktig å diskutere brukerspørsmålet i forbindelse med PP-tjenesten, og hvem som er den egentlige brukeren. Han mener at barnet best kan hjelpes ved å hjelpe de involverte voksne (Anthun 2002). Det er flere respondenter som skriver at de ønsker en organisering som gir kortest mulig ventetid etter oppmelding. En annen respondent skriver at kommunen er for liten til å få en PP-tjeneste som fungerer godt. Derfor er det best for deres kommune med et interkommunalt samarbeid.

Forutsetningen for å ønske en interkommunal PP-tjeneste er at barnehagen kan nyttiggjøre seg bredden av kompetansen som er i PP-tjenesten. Dersom dette ikke er mulig ønsker barnehagen en kommunal PP-tjeneste. En annen barnehage ønsker tettere kontakt, oppfølging og variasjon i forhold til saksbehandlere. Interkommunal PP-tjeneste virker mer velorganisert. Det er positivt at det er flere saksbehandlere i ulike saker. Med et større fagmiljø som interkommunal PP-tjeneste, opplever barnehagen å få god hjelp i de oppmeldte sakene.

En respondent mener det bredere tilbudet ikke har sammenheng med om det er en interkommunal eller kommunal PP-tjeneste, men hvordan tjenesten er organisert innad og i form av ledelse. En annen respondent mener det er skjedd en forbedring de senere år. Men vet ikke om dette skyldes organisering, nye rutiner, personer eller saker.

Interkommunal PP-tjeneste har medført at det er flere møter og veiledningsbidrag. De observerer mer i elevgrupper og drøftinger rundt disse. Interkommunal PP-tjeneste er mer synlig, økt engasjement og vilje til å bidra. Samtidig som den kommer med flere konkrete forslag til tiltak. En annen respondent skriver at interkommunal PP-tjeneste ikke innfrir. Barnehagen/skolen ønsker veiledning og tettere oppfølging, hyppigere besøk og observasjon av barnegruppa. Samtidig ønsker respondente å kunne utnytte bredden av kompetansen som er i PP-tjenesten, som for eksempel logoped.

Tabell 18: Sammenligner hvilke type instanser som ønsker kommunal PP-tjeneste og interkommunal PP-tjeneste.

Hvem svarer	Kommunal PPT	Interkommunal PPT	Total
Barnehage	1	7	8
Skole	3	6	9
Total	4	13	17

Kji-kvadrat = .31 Cramer's V = .58 p = .05

Konklusjonen fra evalueringskriterie: Hvordan barnehagen/skolen ønsker PP-tjenesten organisert i tiden framover, viser at det er signifikante forskjeller mellom barnehager og skoler. Det er derimot vanskelig å trekke en konklusjon fordi det er svært mange ubesvarte på dette spørsmålet. Det er 76.% av respondentene som ønsker PP-tjenesten organisert som interkommunal tjeneste i tiden fremover.

5. Avsluttende diskusjon i forhold til resultatene fra undersøkelsen og tidligere forskning

I dette kapittelet vil jeg diskutere de viktigste funnene i undersøkelsen. Jeg vil innledningsvis i dette kapittelet trekke fram formålet med undersøkelsen, samt problemstillingen. Til slutt vil jeg gjøre en oppsummering for hele undersøkelsen.

5.1 Formålet og problemstillingen for oppgaven

Formålet med denne masteroppgaven er å få kunnskap om omorganiseringen i 2004 fra kommunale PP-tjenester, logoped/logopedtjeneste og regional PP-tjeneste til interkommunal PP-tjeneste har vært til det bedre for barnehagene og skolene. Et av målene er å få en oversikt over hvordan barnehagene og skolene opplever interkommunal PP-tjeneste etter omorganiseringen til interkommunal tjeneste.

På bakgrunn av dette har jeg formulert følgende problemstilling:

”På hvilken måte opplever barnehagene og skolene at PP-tjenesten møter deres behov for tjenester etter omorganisering til interkommunal PP-tjeneste?”.

5.2 Ventetid fra henvisning til saken er aktiv hos PP-tjenesten

Det kan konkluderes under dette evalueringskriteriet at barnehagene og skolene opplever at det er for lang ventetid hos interkommunal PP-tjeneste og de skriver i spørreskjema at det ikke har blitt noe kortere ventetid fra den tidligere kommunale PP-tjenesten, logoped/logopedtjenesten til interkommunal PP-tjeneste. Et av målene med interkommunal PP-tjeneste er at ventetiden skal gå ned i form av forebyggende arbeid på system- og organisasjonnivå (Modum kommune 2003).

Denne undersøkelsen tar ikke for seg antall henvisninger til PP-tjenesten. Men det er likevel sentralt å ta med, fra forskningen til Anthun (2002), at der skolene hadde

spesialpedagogiske team, fikk PP-tjenesten færre oppmeldte saker og PP-tjenesten arbeidet mer indirekte med saker på disse skolene. Det kom også fram i undersøkelsen at skolene og PP-tjenesten var mer fornøyde med et slikt samarbeid. Kvaliteten på tjenesten var bedre (Anthun 2002). Samuelsen/Clifford (1998) påpeker i sin undersøkelse at det er store variasjoner blant barnehagene/skolene i antall henvisninger til PP-tjenesten. De antyder i sin undersøkelse at de barnehagene/skolene som henviser flest saker til PP-tjenesten, kan ha lav kompetanse. Dette fører igjen til flere henvisninger til PP-tjenesten (Samuelsen/Clifford 1998). Samuelsen/Clifford (1998) anbefaler PP-tjenesten å kartlegge på hvilke områder barnehagen/skolen eventuelt har lav kompetanse. Forskerne stiller spørsmål om PP-tjenesten klarer å ivareta likeverdighetsprinsippet for elevene, dersom det er en eller flere barnehager/skoler som henviser mange saker (Samuelsen/Clifford 1998). Det samme vil gjelde for interkommunal PP-tjeneste dersom det er enkelte barnehager/skoler som henviser mange saker. Vil da interkommunal PP-tjeneste kunne ivareta likeverdighetsprinsippet?

En av utfordringene til den interkommunale PP-tjenesten i tiden framover er å få ned ventetiden ved henvisninger. Dette er en oppgave PP-tjenesten ikke kan håndtere på egenhånd. Det må ses som en sirkulærprosess der barnehagene/skolene og interkommunal PP-tjeneste må jobbe forebyggende for å få ned antall henvisninger gjennom kontaktmøter og forebyggende systemarbeid. Det kan også være sentralt for interkommunal PP-tjeneste å se om de skolene som har spesiapedagogiske team, har prosentvis færre oppmeldte saker i forhold til skoler som ikke har spesialpedagogiske team. Samtidig kan et tiltak for å få redusert ventetiden være å kartlegge kompetansen til de skolene som henviser flest saker, for deretter å jobbe forebyggende med kompetansehevingen på den aktuelle skolen.

5.3 Utredning, veiledning og oppfølging

Det kan konkluderes med at barnehagene/skolene opplevde at de fikk god hjelp til utredning og veiledning fra tidligere kommunal PP-tjenester og

logoped/logopedtjeneste. I forhold til interkommunal PP-tjeneste opplever barnehagene/skolene at det blir tatt hensyn til deres synspunkter/observasjoner i forbindelse med utredninger av barnet/eleven. Disse resultatene stemmer overens med forskningen til Andestad (Andestad 1999) der lærerne ønsker at PP-rådgiveren legger fram forslag til tiltak til diskusjon, slik at læreren kan komme med sine synspunkter/observasjoner og samtidig føle seg som en likeverdig part i samarbeidet med PP-tjenesten. Læreren ønsker at PP-tjeneste er mer til stede i den perioden endringsarbeidet og etablering av tiltak pågår (Andestad 1999).

Denne undersøkelsen viste at de fleste barnehagene/skolene opplever å få god hjelp i forhold til utredning, veiledning og oppfølging hos interkommunal PP-tjeneste. Det er likevel viktig at PP-rådgiverene i interkommunal PP-tjeneste er bevisste og jobber med sentrale oppgaver innen rådgivningsprosessen og tar seg tid i en travel hverdag til å reflektere over egen rolle som rådgiver. Et tiltak kan være at man i enkelte saker er to rådgivere. I ettertid av veiledningen/rådgivningen kan man reflektere og diskutere egen rolle i rådgivningsprosessen, samtidig som det er mulighet til å gi hverandre kollegaveiledning. Dette vil være med å øke refleksjonene rundt arbeidet som gjøres i den interkommunale PP-tjenesten.

5.4 Faste planer for samarbeid

I forhold til faste planer for samarbeid kan det konkluderes med at barnehagene/skolene er fornøyde og føler de har utbytte av kontaktmøtene til PP-tjenesten. En av de viktigste oppgavene til en PP-rådgiver er å hjelpe foresatte, lærere og barnehageansatte til selv å komme i en prosess til å ta i bruk den kunnskapen han/hun trenger (Kokkersvold m. fl. 2001). Barnehagen/skolen opplever at den får hjelp av PP-tjenesten til å sette iverk de tiltakene de har behov for. Kokkersvold (2001) trekker fram at det er viktig at PP-rådgiver med utgangspunkt i problemet til foresatte, lærere og barnehageansatte, kan gi veiledning i form av fagkunnskaper i forbindelse med didaktiske forhold, lover og regler og spesialpedagogiske tiltak

(ibid). De fleste sakene som meldes til kontaktmøtene i barnehagene og på skolene er individualsaker, interkommunal PP-tjeneste kan utfordre barnehagene og skolene til å bruke dette faste samarbeide også til drøftinger på systemnivå. Det vil si drøftinger rundt utfordringer i barnegrupper og klasser og også i forhold til kompetanseheving i barnehagen eller på skolen.

I tillegg til kontaktmøter er det viktig at interkommunal PP-tjeneste kommer inn på systemnivå i forhold til å kunne gi veiledning og råd med tanke på utforming av for eksempel lesekurs og matematikkurs på skolene. I barnehagene kan interkommunal PP-tjeneste være med å utforme opplegg i forhold til aktiviteter med tanke på for eksempel språkutvikling.

5.5 Systemarbeid

Vi kan under dette evalueringskriteriet konkludere med at det har vært få oppmeldinger til regional PP-tjeneste. Det har ikke vært noen økning i antall oppmeldinger etter omorganisering til interkommunal PP-tjeneste. Idsøe (2006) trekker fram at han mener det er viktig å kommunisere med utdanningssystemet for at PP-tjenesten skal kunne jobbe mer med forebyggende systemarbeid. Han mener forventningene fra skolene må endres dersom PP-tjenesten skal kunne jobbe mer med forebyggende systemarbeid (Idsøe 2006). De barnehagene/skolene som har meldt systemsaker til interkommunal PP-tjeneste, opplever at de ansatte har blitt bedre i stand til å sette iverk tiltak på egenhånd. Samtidig som barnehagen/skolen skriver at den har fått økt kompetanse gjennom systemarbeid med interkommunal PP-tjeneste. Idsøe (2006) trekker fram i sin rapport at en mulig årsak til at skolene ikke melder systemsaker, kan være at skolene i mindre grad er interessert i forebyggende systemarbeid. Samtidig som PP-rådgiveren uttaler i undersøkelsen at det tradisjonelle arbeidet okkuperer mye tid. Slik forhildres rådgiveren til å jobbe med forebyggende systemarbeid (ibid). Dette gjelder også for interkommunal PP-tjeneste, der ventetid/ventelista påvirker muligheten til å jobbe med forebyggende systemarbeid. Dersom interkommunal PP-tjeneste skal jobbe mer på systemnivå, må antall

henvisninger ned. Det vil si at skolene selv må takle en del utfordringer/løse problemer før de henviser til PP-tjenesten. Samtidig må PP-tjeneste jobbe med kompetanseheving i barnehagen/skolen. Jeg vil også trekke fram at det må jobbes med en endring i barnehage- og skolekulturen, slik at barnehagene/skolene henviser flere systemsaker. For å få til dette, må det skje en endring i organisasjonen på hver enkelt barnehage/skole. Barnehagene/skolene må oppleve at forebyggende systemarbeid er til fordel for deres organisasjon.

5.6 Sakkyndige vurderinger

Det kan konkluderes i forhold til kriteriet sakkyndige vurderinger at barnehagene/skolene opplever at utredning og sakkyndig vurderinger gir dem bedre evne til å håndtere problemene til barnet/eleven. I tillegg opplever barnehagene/skolene at forslag til opplæringsmål i de sakkyndig vurderingene stemmer overens med deres tanker for opplæring. Men det er flere barnehager som skriver at de ønsker en mer konkret beskrivelse av timefordelingen pedagog versus assistent.

Barnehagene ønsker en mer konkret beskrivelse av timefordelingen. Det er viktig å trekke fram at det angis i de sakkyndige vurderingene for eksempel antall økter barnet bør ha spesialpedagog i løpet av en uke. Samtidig er det i forhold til barn i barnehagen viktig å kunne utnytte “øyeblikkene” med tanke på stimulering av barnet.

Det kan likevel være sentralt med en gjennomgang av sakkyndige vurderinger med barnehagen/skolen før det skrives individuelle opplæringsplaner, for å oppklare misforståelser og uenigheter. Sakkyndige vurderinger blir ofte skrevet i sammenheng med utredninger. Det er da viktig med en oppsummering av resultatene både med foresatte og barnehagen/skolen. I denne forbindelse er det ofte i forkant av en utredning samtaler med foresatte og barnehage/skole og observasjon av barnet/eleven for å samle materiale til å foreta en utredning av de problemene som er beskrevet.

5.7 Hvordan ønsker deres PP-tjenesten organisert?

Konklusjonen fra evalueringskriteriet hvordan barnehagen/skolen ønsker PP-tjenesten organisert i tiden framover, viser at det er flest barnehager/skoler som opplever at interkommunal PP-tjeneste innfrir framfor kommunale instanser. Det er derimot vanskelig å trekke en konklusjon da det er svært mange ubesvarte under dette spørsmålet. 76.5% av respondentene ønsker PP-tjenesten organisert som interkommunal tjeneste i tiden framover. Dette er i samsvar med de anbefalinger Bræin (2005) gjør i sin undersøkelse der han mener de små PP-kontorene ikke gir mulighet for tverrfaglig samarbeid i det daglige arbeidet. For å ivareta dette, anbefaler han at det etableres interkommunale tjenester der det er små PP-kontor (Bræin 2005).

I forhold til den barnehagen og de tre skolene i Modum som ønsker kommunal PP-tjeneste, kan det være en løsning å gå i dialog for å drøfte hva de savner eller ønsker med en kommunal PP-tjeneste. Det kan være at de opplever at tilbudet er dårligere med tanke på antall årsverk da tidligere PP-tjeneste og logopedtjeneste for Modum samlet sett hadde flere årsverk enn i dag. Men den viktigste drøftingen bør likevel ta for seg kvaliteten på tjenestene og hva barnehagen og skolene savner/ønsker med interkommunal PP-tjeneste.

Det er viktig for PP-rådgiverne at det er mulighet for samarbeid og drøftinger innad på kontoret. Dersom man går tilbake til kommunale PP-tjenester vil dette ikke være mulig for to av kommunene. På bakgrunn av undersøkelsen anbefaler jeg kommunene å opprettholde interkommunal PP-tjeneste for å sikre et fagfellesskap, større fagmiljø og samtidig gi mulighet for bedre kvalitet på tjenestene til barnehagene/skolene i de tre kommunene.

5.8 Oppsummering av oppgaven

Denne oppgaven er en deskriptiv undersøkelse som har til hensikt å beskrive sammenhenger og forklaringer. Det innebærer bruk av prinsipper, metoder og teknikker for tolke empiriske data (Befring 2002).

Resultatene fra evalueringen kan være som et ”speil” og et nyttig drøftingsgrunnlag innad i den interkommunal PP-tjenesten men også utad mot barnehagene/skolene og skolelederne i de tre kommunene.

Resultatene fra undersøkelsen sett i forhold til problemstillingen viser at barnehagene/skolene opplever at PP-tjenesten møter deres behov for tjenester etter omorganiseringen til interkommunal PP-tjeneste. Undersøkelsen viser at det er flest barnehager/skoler som ønsker en interkommunal PP-tjeneste. Det er fire respondenter fra Modum som ønsker kommunal PP-tjeneste. En mulig årsak til at det er respondenter fra Modum som ønsker en kommunal PP-tjeneste, kan skyldes det faktum at det var den kommunen som hadde størst PP-kontor og egen logopedtjeneste. Dette tilsvarte tilsammen 6 årsverk. Barnehagene/skolene fra de to andre kommunene ønsker interkommunal PP-tjeneste. Dette har nok sammenheng med at det var små PP-kontor i disse kommunene og det har ikke vært mulig med noe fagfellesskap.

Mange av resultatene fra min undersøkelse korrelerer med resultater fra blant annet undersøkelser til Idsøe, der han konkluderer med at PP-tjenesten jobber mest på individnivå. Denne undersøkelsen viser at det ikke har vært noen økning i antall henvisninger på systemsaker fra regional PP-tjeneste til interkommunal PP-tjeneste. Det er også en sammenheng mellom undersøkelsen til Samuelsen/Clifford (1998) og min undersøkelse. De fant ut at det er et stort antall henvisninger til PP-tjenesten. I denne undersøkelse opplever barnehagene/skolene at det er lang ventetid hos interkommunal PP-tjeneste. Korrelasjoner til andre undersøkelser er med å styrke reliabiliteten i min undersøkelse. Dette sikrer god validitet og reliabilitet.

Jeg velger å se PP-tjenestens arbeid i et sirkulær prosess der barnehage/skole påvirker PP-tjenesten og omvendt. utfordringen i det videre arbeidet for interkommunal PP-tjeneste vil være i forhold til systemarbeid, å få ned ventetiden. Dette bør være satsningsområder i tiden framover. For å få dette til må interkommunal PP-tjeneste gå veien sammen med barnehagene/skolene. Man bør kartlegge den enkelte

barnehages/skoles kompetanse og se behovet for kompetanseheving. For deretter å sette inn de nødvendige tiltak i samarbeid med den enkelte barnehage/skole.

Ut fra problemstillingen kan det konkluderes i undersøkelsen at barnehagene/skolene opplever at PP-tjenesten møter deres behov for tjenester, men det er utfordringer i forhold til systemarbeid og ventetid.

Kildeliste

- Andestad, T. (1999): "Sakkyndig uttalelser - bjelken i vårt eget øye". Skolepsykologi. Oslo. (1/99).
- Andestad, T. (1999): "Hvilke hjelp ønsker lærere og skoler fra PPT". Spesialpedagogikk. Oslo. (8/99).
- Andestad, T. Østtveit, H. (1999): "Medvirkning eller kamp". Embla. Oslo. (8/99).
- Andestad, T. Hatling, T. (1999): "Om innledingsfasens betydning for samarbeidet mellom foreldre, lærere og rådgivere i PPT". Spesialpedagogikk. Oslo. (7/99).
- Anthun, R. (2002): "School psychology service quality". Department of Psychosocial Science Faculty of Psychology University of Bergen. Norway
- Anthun, R. (2002): "Team og nettverk basis for kvalitetsarbeid". URL: http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?c=GenerellArtikkel&cid=127199459535&p=1127199655401&pagename=vfo%2FGenerellArtikkel%2Fvis_i_dette_meny_punkt&site=vfo.
- Anthun, R. (2002): "Kvalitetsutvikling og ledelsesvilkår i PPT". URL: http://www.sor-nett.no/sitefiles/4055/Arkiv_Rapport/Artikler/2002/Anthun_Kvalitetsutvikling_og_ledelsesvilkar_i_PPT__3_02.pdf.
- Befring, E. (2002): "Forskningsmetode, etikk og statistikk": Samlaget.
- Befring, E., Tangen, R (2001): "Spesialpedagogikk": Cappelen Akademisk Forlag.
- Bræin, O. (2005/06): "PP-tjenesten i Møre og Romsdal – en analyse av fagpersonalets arbeidsoperasjoner". URL: <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=1546%amid=2144943>.
- Hellevik, O. (2006): "Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap": Universitetsforlaget.
- Hustad, B. (2008): "Fornyelse av PPT – fra kontor til tjeneste". Artikkel i Skolepsykologi 4/08.
- Idsøe, T. (2006): "Intervention in the School Psychology Service: A theory-based investigation of work behavior change by use of structural equation modelling and generalizability analysis": Department of Psychology Faculty of Social Sciences University of Oslo 2007.
- Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (2001): "Veiledning. Spesialundervisning i grunnskole og videregående opplæring. Regelverk, prosedyrer og prosesser".
- Kokkersvold, E. Johannesen, E. Vedeler, L: (2001): "Rådgivning. Tradisjoner og teoretiske perspektiver og praksis": Gyldendal.

-
- Lassen, M. (2000-2001):” Teoretiske retninger. Rådgivning”. Forelesningsnotater Folkeuniversitetet Buskerud/Vestfold.
- Lassen, M. (2002):” Rådgivning. “Kunsten å hjelpe”: Universitetsforlaget.
- Lauritsen, L. (2008): “Endring av yrkesrollen som pedagogisk-psykologisk rådgiver”. Artikkel i Skolepsykologi. Oslo.(4/08).
- Lund, T. Haugen, R. (2006): “Forskningsprosessen”: Unipub.
- Lund, T. Kleven, T. A. Kvernbekk, T. Christophersen, K. A. (2002): “Innføring i forskningsmetodologi”. Unipub.
- Modum kommune 2003 (Saksnr. 0020/03): “Hovedutvalget for undervisningssektoren”.
- Nilsen, Sven (2006): “Evalueringsforskning”: Forelesning SPED 4010. Institutt for spesialpedagogikk, UIO, 09.03.06.
- Nordahl, T. Sunnevåg, A.K. (2008): “Ulike perspektiver på spesialundervisning og spesialpedagogikk”. URL:
http://fulltekst.bibsys.no/hihm/rapport/2008/02/rapp02_2008.pdf. (Lesedato 03.03.2008).
- Samuelsen, A. Clifford, G. (1998): “PP-tjenesten ved et veiskille”. Skolepsykologi. Oslo. (1/98).
- Slåtten, T. (2003): “Evaluering av regional PPT-samarbeid i Hole, Krødsherad, Modum, Ringerike og Sigdal”. Rapport. Hønefoss: Høyskolen i Buskerud (HIBU) 2003.
- Skogen, K. (2004): “Innovasjon I skolen. Kvalitetsutvikling og kompetanseheving”: Universitetsforlaget.
- Sognæs, J, Helleland, S, Klokk, B, Frigård, T, Alvestad, B, Lund, Ø, Goksøyr, O, Hesselberg, F, (2001): “Håndbok for PP-tjenesten”: Faglig enhet for PP-tjenesten – 2001. Læringscenteret.
- Stette, Ø. (2003): “Opplæringslova og forskrifter. Med forarbeid og kommentarer”: Pedlex Norsk Skoleinformasjon.
- Sverdrup, S. (2002): “Evaluering. Faser, design og gjennomføring”: Fagbokforlaget.
- Vedeler, L. (2000): “Observasjonsforskning i pedagogiske fag”: Gyldendal akademiske.

Vedleggsliste:

- Godkjennelse fra skolelederne de tre kommunene.
- Godkjennelse fra NDS.
- Spørreskjema instanser
- Spørreskjema foresatte
- Info skriv utfylling av spørreskjema.
- Evalueringskriteriene

KRØDSHERAD KOMMUNE
Sektor for oppvekst
3536 NORESUND

Dato: 19. november 2007
Telefon: 32 15 00 40
Telefaks: 32 15 00 01
Bankgiro: 2372 09 00548
E-postadr.: geir.waaler
@krodsherad.kommune.no

Nina Dokken Nesheim
Hageveien 7

3370 VIKERSUND

SØKNAD OM GODKJENNING

Viser til din søknad datert 05.11.07.

Søknaden godkjennes. Dette vil være et nyttig arbeid sett fra Krødsherad kommunes side.

Viser til undervisningssjef Jan Samuelsens svar, og støtter hans ønske om at oppgaven også ser på fordeler/ulempes ved en regional organisering av tjenesten kontra selvstendige kommunale PP-tjenester.

Jeg ønsker deg lykke til med arbeidet med masteroppgaven.

Med vennlig hilsen
KRØDSHERAD KOMMUNE

Geir Waaler
Sektorleder oppvekst

SIGDAL KOMMUNE

Nina Dokken Nesheim
Hagaveien 7

3371 VIKERSUND

Arkivkode
B01

Vår ref.
S.nr: 07/00541-007 Sbh: KB
L.nr: 006878/07

Deres ref.

Dato
09.11.2007

SVAR - SØKNAD OM GODKJENNING

Sigdal kommune stiller seg positiv til en undersøkelse av Interkommunal PPT.
Vi ønsker lykke til med arbeidet og imøteser gjerne en tilsendt oppgave.

Med hilsen

Kari Anita Brendskog
Skolesjef

**MODUM
KOMMUNE**
UNDERVISNINGSKONTORET

Vikersund, 12.11.2007

Nina Dokken Nesheim
Hageveien 7

3370 VIKERSUND

Arkivsnr.	Arkivkode	Avd/Sek/Saksb	Tlf. etat	Deres ref.	Deres dato
05/02707	B20 &33	UND/UND/JS	32 78 93 40		05.11.2007

SØKNAD OM GODKJENNING

Viser til brev datert 05.11.2007.

Dette vurderer jeg som et interessant arbeide, og søknaden godkjennes.

I tillegg vil jeg be om at du legger inn en dimensjon om fordeler/ulemper med regional tjeneste kontra egen i hver kommune, for de i målgruppen som kan uttale seg om det.

Lykke til med arbeidet!

Med hilsen

Jan Samuelsen
undervisningssjef

Kopi: Geir Waaler, Krødsherad
Kari Anita Brendskag, Sigdal

Postadresse: Postboks 38 N-3371 Vikersund	Telefon: 32 78 93 00	Telefax: Rådmannskontoret 32 78 93 01 Kommunekassa 32 78 93 21 Undervisningskontoret 32 78 93 41	Helse-/sosialkontoret 32 78 93 51 Teknisk etat 32 78 94 01 Kulturkontoret 32 78 94 21	Bankgiro: 2270.07.61413 Bankgiro skatt: 7855 05 06237 Org.nr.: 970 491 589
--	--------------------------------	--	---	---

E-mail: postmottak@modum.kommune.no

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Kolbjørn Varmann
Institutt for spesialpedagogikk
Universitetet i Oslo
Postboks 1140 Blindern
0318 OSLO

Vår dato: 21.01.2008

Vår ref: 18010 / 2 / LT

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 26.11.2007. Meldingen gjelder prosjektet:

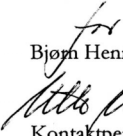
18010	<i>Evaluering av kommunale PPT omorganisert til Interkommunal PPT for Modum, Sigdal og Krødsberad</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Universitetet i Oslo, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Kolbjørn Varmann</i>
<i>Student</i>	<i>Nina Dokken Nesheim</i>

Etter gjennomgang av opplysninger gitt i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon, finner vi at prosjektet ikke medfører meldeplikt eller konsesjonsplikt etter personopplysningslovens §§ 31 og 33.

Dersom prosjektopplegget endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for vår vurdering, skal prosjektet meldes på nytt. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html.

Vedlagt følger vår begrunnelse for hvorfor prosjektet ikke er meldepliktig. Prosjektet kan settes i gang.

Vennlig hilsen

Bjørn Henrichsen

Lis Tenold

Kontaktperson: ~~Lis Tenold~~ tlf: 55 58 33 77

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Nina Dokken Nesheim, Hageveien 7, 3370 VIKERSUND

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no

TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svarva@svt.ntnu.no

TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@sv.uit.no

Spørreskjema barnehager og skoler

Del 1 består av spørsmål fra tidligere kommunale PPT, logopedtjeneste og Regional PPT før august 2004.

Del 2 består av spørsmål fra Interkommunal PPT for Modum, Sigdal og Krødsherad

I hvilken kommune ligger barnehagen/skolen? (Sett kryss)

Modum

Sigdal

Krødsherad

Hvem er det som svarer? (Sett kryss)

Barnehage

Skole

DEL 1

Denne delen består av spørsmål om kommunale PPT, Logopedtjeneste og Regional PPT før sammenslåing til Interkommunal PPT.

Kommunale PPT

1. Hvordan opplevde barnehagen/skolen generelt ventetiden fra dere meldte saker til sakene ble aktive hos tidligere kommunale PPT? (Sett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Generelt opplevde vi at det gikk raskt fra vi meldte saker til de var aktive hos PPT				
Det var stor variasjon fra sak til sak, og i forhold til hvor fort saker ble tatt inn				
Generelt opplevde vi lang tid fra vi meldte saker til de ble aktive hos PPT				

Er det noe dere vil tilføye?

2. Hvordan opplevde barnehagen/skolen oppfølgingen fra saksbehandler/e etter inntak med tanke på utredning, veiledning og oppfølging? (Sett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Generelt fikk vi den veiledningen og hjelpen vi hadde behov for				
Det var stor variasjon fra sak til sak, og ut fra hvilken type sak det var				
Vi fikk generelt lite hjelp og veiledning fra PPT				

3. Dersom dere har svart at det varierte fra type sak. I hvilke typer saker fikk dere hjelp/best oppfølging?

- Barn/elever med store hjelpebehov
- Barn/elever med utfordrende atferd
- Barn/elever med dårlig/lav sosial kompetanse
- Barn/elever AD/HD
- Barn/elever med språkvansker
- Barn/elever med generelle lærevansker
- Barn/elever med matematikkvansker
- Barn/elever med lese- og skrivevansker

Annet, beskriv:

Er det noe dere vil tilføye?

Logoped/logopedtjenesten

4. Hvordan opplevde barnehagen/skolen generelt ventetiden fra dere meldte saker til sakene ble aktive hos logoped/logopedtjenesten? (Sett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Generelt opplevde vi at det gikk raskt fra vi meldte saker til de var aktive hos logoped/-logopedtjenesten				
Det var stor variasjon fra sak til sak, og i forhold til hvor fort saker ble tatt inn				
Generelt opplevde vi lang tid fra vi meldte saker til de ble aktive hos logoped/-logopedtjenesten				

Er det noe dere vil tilføye?

5. Hvordan opplevde barnehagen/skolen oppfølgingen fra logoped etter inntak med tanke på utredning, veiledning og oppfølging? (Sett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Generelt fikk vi den veiledningen og hjelpen vi hadde behov for				
Det var stor variasjon fra sak til sak, og ut fra hvilken type sak det var				
Vi fikk generelt lite hjelp og veiledning fra logped				

6. Dersom dere svarte at det varierte ut fra type saker. I hvilke type saker fikk dere hjelp/best oppfølging?

(Sett kryss for det som passer best)

- Barn/elever med stammeproblemer
- Barn/elever med språkvansker
- Barn/elever stemmevansker
- Språk i forhold til elever/barn som har funksjonshemninger
- Barn/elever med lese- og skrivevansker

Annet, beskriv:

Er det noe dere vil tilføye?

Regional PPT

Regional PPT jobbet for det meste med systemrettet arbeid knyttet til atferdsvansker, klassemiljø og klasseledelse i de tre kommunene.

Systemarbeid (spørsmål 7, 8 og 9 besvares kun av skolene)

7. Har skolen henvist systemsak/er til Regional PPT? (Sett kryss) Ja
- Nei

Spørsmål 8 og 9 fylles bare ut av de som har henvist systemsak/er.

8. Gjaldt henvisningen/e (Sett kryss for det som passer best)

- System i en klasse/barnegruppe
- Kompetanseheving/organisasjonsutvikling, veiledning/kursing i forhold til f.eks. AD/HD, klasseledelse, språk, lese- og skrivevansker etc.
- Skolen har henvist begge typer saker

9. Hvordan opplevde skolen systemarbeidet med tanke på kompetanseheving? (Slett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Det ble i systemarbeidene utarbeidet en klar samarbeidsrutine/ansvarsfordeling ved oppstart				
I system i klasse: Vi opplevde at Regional PPT's observasjoner ga et godt bilde av saken				
Regional PPT tok generelt hensyn til våre synspunkter ved planlegging av tiltak				
Vi fikk god informasjon fra Regional PPT om hvordan vi skal møte problemet/utfordringen ved en senere anledning				
Tiltakene som ble satt i verk med Regional PPT ga en varig endring/kompetanseheving i systemet på skolen				
Efter systemsaker med Regional PPT, har lærerne blitt bedre i stand til å sette i verk tiltak på egenhånd				

Hvordan har skolen overført kompetansen til resten av organisasjonen?

DEL 2

Denne delen tar for seg spørsmål fra Interkommunal PPT for Modum, Sigdal og Krødsherad. Sammenslåing til Interkommunal PPT fant sted i aug. 2004.

1. Er PPT mer til stede på skolen nå enn tidligere? (Slett kryss for det som passer best)

- PPT er ikke mer til stede nå enn tidligere
- Litt mer til stede nå enn tidligere
- En god del mer til stede nå enn tidligere
- Mye mer til stede nå enn tidligere

Er det noe dere vil tilføye?

2. *Hvordan opplever barnehagen/skolen generelt ventetiden fra dere melder saker til sakene ble aktive hos Interkommunal PPT?* (Sett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Generelt opplever vi at det går raskt fra vi melder saker til de er aktive hos Interkommunal PPT				
Det er stor variasjon fra sak til sak, og i forhold til hvor fort saker blir tatt inn				
Generelt opplever vi lang tid fra vi melder saker til de blir aktive hos Interkommunal PPT				

Er det noe dere vil tilføye?

3. *Hvordan opplever dere kontaktmøte med PP-tjenesten?* (Sett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Vi blir tatt på alvor i forhold til de aktuelle sakene/problemstillingene vi har				
Forholdet til vår kontaktperson er preget av tillit				
Vår kontaktperson har forståelse og innsikt i vår situasjon				
Barnehagen/skolen får hjelp til å sette i gang de tiltak vi har behov for				
Barnehagen/skolen opplever at de får økt kompetanse ved kontaktmøter				

Er det noe dere vil tilføye?

4. *Har barnehagen/skolen utbytte av kontaktmøter?* (Sett kryss)

Ja
 Nei

Hvis nei, hvorfor ikke?

5. Mener barnehagen/skolen at kontaktmøtene innholdmessig burde vært organisert på en annen måte?

(Sett kryss) Ja
 Nei

Hvis JA, hvordan?

6. Hvordan opplever barnehagen/skolen utredningsperioder? (Sett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Vi blir hørt og det blir tatt hensyn til våre synspunkter/observasjoner i forbindelse med utredninger				
Generelt opplever vi at vi blir samarbeidsparter til PPT i forbindelse med en utredning				
Opplever barnehagen/skolen at PPT generelt bruker lang tid på utredninger av barn/elever?				

Er det noe dere vil tilføye?

7. Hvordan opplever barnehagen/skolen generelt de sakkyndig uttalelsene? (Sett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
PPT vurderer og ivaretar likeverdighetsprinsippet i opplæringen i utarbeidelse av sakkyndig uttalelser for barnehagen/skolens barn/elever				
PPT's sakkyndige uttalelser vurderer/begrunner godt om hjelpen kan gis innenfor det ordinære opplæringstilbudet (TPO)				
PPT's sakkyndige uttalelser skisserer et forsvarlig opplæringstilbud som barnehagen/skolen kan ivareta i forhold til barnet/eleven				
Barnehagen/skolen bruker aktivt PPT's forslag til opplæringsmål i IOP				
PPT's forslag til opplæringsmål i sakkyndig uttalelse stemmer generelt godt med barnehagens/skolens tanker om opplæringsmål til barnet/eleven				
PPT's forslag til tiltak skisserer tiltak som er gjennomførbare innenfor de rammene barnehagen/skolen har				
PPT's sakkyndig uttalelser skisserer godt organiseringen for barnet/eleven				
Organiseringen som er skissert i sakkyndig uttalelser stemmer generelt godt overens med hvordan barnehagen/skolen tenker den bør være				

Er det noe dere vil tilføye?

8. Er det noe som mangler i de sakkyndig uttalelsene?

(Sett kryss) Ja
 Nei

Hvis JA, hva mangler?

9. Gir utredning og sakkyndig vurdering barnehagen/skolen bedre evne til å håndtere problemer/tilrettelegge i ettertid av en utredning?

(Sett kryss) Ja
 Nei

Hvis NEI, hvorfor ikke?

SYSTEMSAKER

10. Har barnehagen/skolen henvist systemsak/er til Interkommunal PPT? (Sett kryss) Ja
 Nei

Spørsmål 11, 12, 13, 14 fylles bare ut av de barnehager/skoler som har henvist systemsak/er.

11. Gjaldt henvisningen/e (Sett kryss for det som passer best)

- System i en klasse/barnegruppe
 Kompetanseheving/organisasjonsutvikling,
 veiledning/kursing til barnehagen/skolen
 i forhold til f.eks. AD/HD, klasseledelse, språk etc.
 Barnehagen/skolen har henvist begge typer saker

12. Hvordan opplevde barnehagen/skolen systemarbeidet med tanke på kompetanseheving? (Sett kryss)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Det ble i systemarbeidene utarbeidet en klar samarbeidsrutine/ansvarsfordeling ved oppstart				
I system i klasse/barnegruppe: Vi opplevde at Interkommunal PPT's observasjoner ga et utvidet perspektiv/bedre forståelse av saken				
Interkommunal PPT tok generelt hensyn til våre synspunkter ved planlegging av tiltak				
Vi har fått god informasjon om hvordan vi skal møte problemet/utfordringen ved en senere anledning				
Tiltakene som ble satt i verk med Interkommunal PPT ga en varig endring/kompetanseheving i systemet på barnehagen/skolen				
Etter systemsaker med Interkommunal PPT har lærerne blitt bedre i stand til å sette i verk tiltak på egen hånd				

Hvordan har barnehagen/skolen overført kompetansen til resten av organisasjonen?

13. Har systemsaker på/i deres skole/barnehage ført til økt kompetanse?

(Sett kryss)

Ja

Nei

Hvis NEI, hva er årsaken til det?

14. Opplever barnehagen/skolen at Interkommunal PPT i større grad innfrir deres behov for tjenester/hjelp i forhold til tidligere kommunale PPT, logopedtjeneste og Regional PPT?

(Sett kryss)

Ja

Nei

Hvis nei, hva er det barnehagen/skolen savner?

15. Ut fra deres erfaringer med kommunal PPT og Interkommunal PPT. Hvordan ønsker dere tjenesten organisert i tiden fremover? (Sett kryss)

Kommunal PPT

Interkommunal PPT

Ut fra svar på spørsmål 15, hvorfor ønsker dere den type organisering på tjenesten? Beskriv:

Spørreskjema til foreldre/foresatte

Del 1 består av spørsmål fra tidligere kommunale PPT, logopedtjeneste før aug. 2004

Del 2 består av spørsmål fra Interkommunal PPT for Modum, Sigdal og Krødsherad etter aug. 2004

Innledning

Del 1 består av spørsmål om tidligere kommunale PPT og logopedtjeneste før sammenslåingen til Interkommunal PPT.

Dersom barnet ditt kun har mottatt tjenester fra kommunal PPT før 2004 skal dere i DEL 1 kun svare på spørsmål 1, 2 og 3.

Dersom barnet ditt kun har mottatt tjenester fra logoped skal dere i DEL 1 kun svare på spørsmålene 4, 5 og 6.

Dersom barnet deres har mottatt tjenester fra begge tjenestene skal dere svare på alle spørsmålene i DEL 1.

I DEL 2 skal dere svare på alle spørsmålene.

I hvilken kommune bor du? (Sett kryss)

Modum
 Sigdal
 Krødsherad

Barnets kjønn? (Sett kryss)

Gutt
 Jente

Fikk barnet deres hjelp fra (Sett kryss)

Kommunal PPT
 Logoped
 Begge

DEL 1 Kommunale PPT

1. Hvor lang var ventetiden fra dere meldte barnet deres til kommunal PPT til saken ble aktiv hos tidligere kommunal PPT? (Sett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Vi opplevde at det gikk raskt fra vi meldte barnet vårt til saken var aktiv hos tidligere kommunal PPT				
Det tok lang tid fra vi meldte barnet vårt, til saken ble tatt inn hos tidligere kommunal PPT				

Er det noe dere vil tilføye?

2. Hvordan opplevde dere som foreldre oppfølgingen med saksbehandler etter inntak med tanke på utredning, veiledning og oppfølging hos tidligere kommunal PPT? (Sett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Vi opplevde å bli møtt på en god måte på PPT				
Vi opplevde at barnet vårt fikk en grundig utredning hos PPT				
Etter utredning fikk vi god veiledning om hva vi som foreldre kunne gjøre				
Vi opplevde at det var mye skifte av saksbehandlere				
PPT veiledet barnehagen/skolen i forhold til hvordan de skulle jobbe med barnet vårt				

3. Ønsket dere å få annen/mer hjelp fra PPT? (Sett kryss) Ja
 Nei

Hvis ja, hva slags hjelp ønsket dere?

Logoped/logopedtjenesten

4. Hvordan opplevde dere ventetiden fra dere meldte barnet deres til logoped til saken ble aktiv? (Sett kryss)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Vi opplevde at det gikk raskt fra vi meldte barnet vårt til saken var aktiv hos logoped/-logopedtjenesten				
Det tok lang tid fra vi meldte barnet vårt, til saken ble tatt inn hos logoped/logopedtjenesten				

Er det noe dere vil tilføye?

5. Hvordan opplevde dere som foreldre oppfølgingen med saksbehandler etter inntak med tanke på utredning, veiledning og oppfølging hos logoped/tidligere logopedtjeneste? (Sett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Vi opplevde å bli møtt på en god måte hos logoped/logopedtjenesten				
Vi opplevde at barnet vårt fikk en grundig utredning hos logoped/logopedtjenesten				
Etter utredning fikk vi god veiledning om hva vi som foreldre kunne gjøre				
Vi opplevde at det var mye skifte av saksbehandlere				
Logoped veiledet barnehagen/skolen i forhold til hvordan de skulle jobbe med barnet vårt				

6. Ønsket dere å få annen/mer hjelp fra logoped? (Sett kryss) Ja
Nei

Hvis ja, hva slags hjelp ønsket dere?

DEL 2

Denne delen tar for seg spørsmål fra Interkommunal PPT for Modum, Sigdal og Krødsherad, sammenslåingen fant sted i aug. 2004

7. Hvordan opplever dere tilgjengeligheten til Interkommunal PPT nå fremfor når det var kommunal PPT og logopedtjeneste?

(Sett kryss for det som passer best)

- Saksbehandler er ikke mer tilgjengelig nå enn tidligere
- Litt mer tilgjengelig nå enn tidligere
- En god del mer tilgjengelig nå enn tidligere
- Mye mer tilgjengelig nå enn tidligere

8. *Hvordan opplever dere oppfølgingen med saksbehandler i Interkommunal PPT?* (Sett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Vi får god oppfølging av vår saksbehandler				
Vi har tillit til vår saksbehandler				
Vi opplever at vår saksbehandler forstår de aktuelle problemene				
Vi opplever at det er mye skifte av saksbehandlere i forhold til vårt barn				
Vi opplever at barnehage/skolen får veiledning til å sette i verk de nødvendige tiltak for å møte barnet vårt på en best mulig måte				
Vi opplever at våre erfaringer/meninger blir tatt hensyn til ved utforming av tiltak				

9. *Får dere den hjelpen/veiledningen dere har behov for fra Interkommunal PPT?* (Sett kryss)

Ja

Nei

Hvis nei, hva er det dere savner?

10. *Opplever dere at Interkommunal PPT innehar den nødvendige kompetansen for å møte deres barn?*

(Sett kryss)

Ja

Nei

Hvis nei, hva er det dere savner?

11. *Har barnet ditt pr. i dag sakkyndig uttalelse?*

(Sett kryss)

Ja

Nei

Hvis svaret er ja, besvar spørsmål 12 (hvis svaret er nei, gå til spørsmål 13)

12. *Hvordan opplever dere sakkyndig uttalelse i forhold til?* (Sett kryss for det som passer best)

	Stemmer ikke	Stemmer lite	Stemmer i noe grad	Stemmer i stor grad
Vi gjenkjenner beskrivelsen av barnet vårt i den sakkyndige uttalelsen				
PPT's sakkyndig uttalelse skisserer gode tiltak barnet deres har behov for i spesialundervisningen				
PPT's sakkyndig uttalelse skisserer godt organiseringen barnet vårt har behov for				
Vi opplever at den individuelle opplæringsplanen som utarbeides er i samsvar med den sakkyndige uttalelsen fra PPT				
Vi som foreldre opplever at det legges stor vekt på vårt syn i utarbeidelsen av den sakkyndige uttalelsen				

Er det noe dere vil tilføye?

13. *Opplever dere som foreldre at Interkommunal PPT i større grad innfrir deres behov for tjenester/hjelp i forhold til tidligere kommunal PPT, logoped/logopedtjeneste?*

(Sett kryss) Ja
 Nei

Hvis nei, hva er det dere savner?

FORESPØRSEL OM Å DELTA I SPØRREUNDERSØKELSE I FORBINDELSE MED EN MASTEROPPGAVE

Jeg er masterstudent i Spesialpedagogikk ved Universitetet i Oslo og holder på med den avsluttende masteroppgaven. Temaet for oppgaven er *Evaluering av Interkommunal PPT for Modum, Sigdal og Krødsherad*. Jeg skal undersøke om sammenslåingen til Interkommunal PPT har vært til det bedre for brukerne fremfor kommunale PP-tjenester.

For å finne ut av dette har jeg laget et spørreskjema for foresatte til elever/barn som har vært registrert hos Interkommunal PPT fra 01.08.04 til 01.08.07 (kan også være registrert der pr. i dag). Jeg har laget to forskjellige spørreskjema, et til foresatte og et til skoler og barnehager. Som en del av oppgaven vil jeg også finne ut om den Interkommunale tjenesten ivaretar kommunale og nasjonale føringer, og om brukerne av Interkommunal PPT i dag ønsker en Interkommunal tjeneste fremfor kommunale PP-tjenester.

Det er frivillig å være med på prosjektet, spørreskjemaet skal besvares anonymt og de vil bli makulert når oppgaven er ferdig i løpet av sommeren 2008. Det vil si at jeg ikke vet navn og adresse på de besvarte skjemaene.

Dersom du ønsker å være med på undersøkelsen kan du returnere ferdig utfylt spørreskjema i vedlagte svarkonvolutt **innen 15. Februar 2008**.

Evalueringen er godkjent av leder på Interkommunal PPT samt undervisningslederne i de tre kommunene (Modum, Sigdal og Krødsherad).

Hvis det er noe du lurer på kan du ringe meg på tlf. 32789376 eller sende meg en e-post til: nina.dokken@modum.kommune.no. Du kan også kontakte min veileder Kolbjørn Varmann på Institutt for Spesialpedagogikk ved Universitetet i Oslo tlf 22858053, eller leder på PPT Magnhild Vassli Gjære tlf 32789370.

Studiet er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste A/S.

Ønsker du å bli informert om resultatene fra undersøkelsen når de foreligger, kan du gjerne ta kontakt med meg på adressen under eller på e-post.

Interkommunal PPT for Modum, Sigdal og Krødsherad

v/Nina Dokken Nesheim

PB. 38

3371 VIKERSUND

TLF. 32789370

EVALUERINGSKRITERIER

Hvilke spørsmål hører under de ulike kriteriene?

Ventetid

Del 1:

- 1. Hvordan opplever barnehagen/skolen generelt ventetide fra dere meldte saker til de ble aktive hos tidligere kom. PPT.
- 4. Hvordan opplevde barnehagen/skolen generelt ventetiden hos logoped?

Del 2:

- 2. Hvordan opplevde barnehagen/skolen generelt ventetiden hos int. PPT?

Veiledning og oppfølging kommunale PP-tjenester,

logoped/logopedtjenesten

Del 1:

- 2. Hvordan opplevde barnehagen/skolen oppfølging fra saksbehandler med tanke på utredning, veiledning og oppfølging
- 3. Hvilke type saker – best hjelp hos PPT?
- 5. Hvordan opplevde barnehagen/skolen oppfølging hos logoped?
- 6. Hvilke type saker – best hjelp hos logoped?

Systemarbeid

- 9. Hvordan opplevde skolen systemarbeid hos regional PPT.
- 12. Hvordan opplever barnehagen/skolen systemarbeidet med tanke på kompetanseheving?
- 13. Har systemsaker på deres barnehage/skole ført til økt kompetanse?

Er interkommunal PP-tjeneste mer til stede?

Del 2:

- 1. Er int. PPT mer til stede?

Faste planer for samarbeid

Del 2:

- 3. Hvordan opplever dere kontaktmøte med PPT?
- 4. Burde kontaktmøte innholdmessig vært organisert på en annen måte?

Utredninger

Del 2:

- 6. Hvordan opplever barnehagen/skolen utredningsperioder?

Sakkyndig vurderinger

Del 2:

- 7. Hvordan opplever barnehagen/skolen de sakkyndig uttalelsene?
- 8. Er det noe som mangler i de sakkyndig uttalelsene?
- 9. Gir utredning og sakkyndig vurderinger barnehagen/skolen bedre even til å håndtere problemene?

Hvordan ønsker dere PP-tjenesten organisert?

- 15. Hvordan ønsker dere PPT organisert?